

Rješenje konflikta u Americi

Zaključak Unije Ortodoksnih Rabina. — Izjave Louis Lipskoga o konfliktu i o krimskom projektu. — Bjalik u Londonu. — Pojačana potražnja useljeničkih certifikata za Palestinu.

New York, 2. februara. (ITA) Unija Ortodoksnih Rabina Amerike (Agudas Harabonim) održala je konferenciju, koja je imala svrhu, da konačno raščisti stajalište ortodoksnih rabina Amerike obzirom na konflikt, koji je nastao oko propovijedi rabi Stephen S. Wise-a i obzirom na akciju za Udružene Palestinske Fondove. Nakon konferencije, koja je potrajala čitav jedan dan iza zatvorenih vrata, izdan je slijedeći komunik: Članovima Unije Ortodoksnih Rabina opet se daju slobodne ruke u stvari akcije za Udružene Palestinske Fondove, kojoj je predsjednik rabi St. S. Wise, pa mogu prema svom ličnom nahodjenju, da se opredijele, t. j. da ili akciju potpuno ili da ne suraduju u njoj.

Poznato je, da je Egzekutiva Unije Ortodoksnih Rabina bila ranije stvorila zaključak, kojim se svim članovima Unije zabranjuje, da potpomažu akciju Udruženih Palestinskih Fondova sve dotle, dok je rabi Stephen S. Wise njen predsjednik. Protiv učesća u toj akciji proglašena je religiozna zabrana (isur gamur). Egzekutiva Američke Cijonističke Organizacije, i Egzekutiva drajva za Palestinske Fondove zaključile su, da ne uvaže ostavku rabi Stephen S. Wise-a. Zaključak Unije Ortodoksnih Rabina bio je sada podastrt plenarnoj konferenciji Unije. Budući da je Unija ostavila svojim članovima, da se vladaju prema akciji po svom ličnom nahodjenju, smatra se čitav ovaj konflikt konačno riješenim.

Izjave Lipskoga o ameri i krimskom projektu.

New York, 30. januara. Izvjestitelj američkoga cijonističkoga organa »Dos Jidiše Folk« javlja iz Londona, da je g. Louis Lipsky, predsjednik američke cijonističke organizacije i član Cijon. Egzekutive izjavio predstavnicima londonske židovske štampe, da je ju čuveni spor oko propovijedi rabina dra. Stephen S. Wise-a bio nepotrebno i suviše pretjerivan i naduven. Činila je to napadačka strana, koja je mislila da mora zbog smiješnih sitnica da započne borbu za svetinje naše i protivna strana, koja je s jednakom emfazom stvar hipertrofirala. G. Lipsky drži, da je čitav spor konačno riješen i zaboravljen i da prestiž dra. Wise-a nije nikako stradao.

O takozvanom krimskom projektu rekao je gosp. Lipsky, da je ta stvar pod vodstvom Louis Marshalla našla u Americi na oduševljene ali brojem slabo predstavljene prijatelje; bojazan, koja je neko vrijeme vladala u javnosti, da će rad za Palestinu trpjeti zbog propagande za novi projekt, pokazala se neosnovanom. Za sve ostale verzije rekao je g. Lipsky, da su neispravne.

HAJIM NAHMAN BJALIK U LONDONU.

London, 30. januara (ITA). Ovamo je stigao hebrejski pjesnik Hajim Nahman Bjalik u društvu svoje supruge i cijonističkoga vodje doktora Šmarjahu Levina. Oni će nekoliko dana boraviti u Londonu, a onda prosljediti put u Ameriku, da suraduju u propagandi za Udružene Palestinske Fondove, koji imaju namaknuti pet milijuna dolara za Palestinu. Goste su na stanici dočekali članovi Egzekutive Louis Lipsky, dr. Eder i dr. Feiwei, sekretari Cijonističke Egzekutive i mnoge uvažene židovske ličnosti.

*

London, 1. februara (ATJ). Hebrejski pjesnik Hajim Nahman Bjalik, stigao je na svojem putu u Udružene Države, sa svojom ženom u London, gdje je u jednom interview-u izjavio:

»Ne mogu da dovoljno živo skupim impresije, ali moj prvi dodir s Londonom dostatan je, za mene, seljaka po prirodi, da se osjetim veoma neznatnim. Koju li koncentraciju civilizacije pokazuje glavni grad Velike Britanije. I ako njegova snaga i moć djeluje vanredno, bilo bi ipak krivo držati, da je Erec Jisrael ili naš čedan položaj u toj zemlji neznatan pred ovom veličanstvenom pojavom ili mu smanjiti vrijednost, jer u onom, što pokazuje Erec Jisrael imade nešto naročito. I najsitnije stvari, koje ondje zapažamo nose žig vječnosti. Pred neko 4000 godina udružilo se nekoliko siromašnih plemena i zapremilo maleni dio zemlje, siromašne i neznatne poput njih. Živeći siromašno i čedno okruženi ponosnim i moćnim narodima ipak su dali svijetu civilizaciju. Stvorili su jednu malu knjigu, koja sadržaje temelje etške i religiozne kulture svih naroda svijeta, a više od svijtu, britanskoga naroda. I opet onih 40.000 Židova, što se vratise u Palestinu ostavivši progonoštvo, nosi u sebi pozvanje, što živi u predodžbi velikoga dijela civilizovanoga svijeta. Malena zemlja i čedan narod! Samo na toj zemlji mogli su seljaci i pastiri da dižu svoj glas i da ugledaju put k' vječnome. Moje je čvrsto uvjerenje, da će se čuda, koja su se dva puta opetovala, desiti i treći puta i da će ujedinjenje ovoga naroda s ovom zemljom uroditi preporodom za čitav svijet.

Sve što se radi u Palestini učvršćuje ovo moje uvjerenje. I najneznatniji rezultati dragi su mojemu srcu, jer su produkt nacionalne volje, jer su djela naših ruku. Nije teško hraniti

se plodovima tuđe civilizacije, ali je teško stvoriti novu civilizaciju, ostati uz nju i očuvati je od svake mrlje; stvoriti civilizaciju, koja će biti našom od najdublje korijena do najviših grana.

Samo na vlastitom tlu i u vlastitoj zemlji mogao je židovski narod upoznati užitak, koji osjećaš, kad se služiš vlastitom stvaralačkom snagom. Put stvaranja je veoma trnovit i mučan, ali će nagrada biti neizmjerana.

Umjesto djela, koja nijesu očitovala nikakvih osebina, mi smo u Palestini stvorili djela, koja odaju židovsku osebinu. Iz ničesa stvoren je nov život. Bez modela, bez tipa utrti su novi putevi.

Proglašujući povratak Židova u Palestinu genij Velike Britanije uzdigao se do posrednoga realizatora nauka biblije, s kojom je ona tako usko povezana. Ona je dokazala, da joj vidik seže u daleku budućnost, da je zapazila viziju velikih događaja, što se kriju u tečaju vremena. Tko znađe, ne će li ugovor između Velike Britanije i židovskoga naroda pridonijeti više civilizaciji od svih ugovora sklopljenih u prošlosti; i tko da znađe, kakav će biti rezultat toga ugovora sklopljenoga između velikodušnoga i ponosnoga naroda i vječnoga naroda iz staroga vijeka«

POJAČANA POTRAŽNJA USELJENIČKIH CERTIFIKATA.

Jerusolim, 2. februara. (PC) Palestinska Cijonistička Egzekutiva primila je od više imigracionih centara u inostranstvu brzojavne odgovore na svoj upit, koliko su certifikata ispunili na temelju kvote, koja im je bila doznačena. Odgovori pokazuju, da su u najviše slučajeva podijeljeni gotovo svi certifikati i da dalji imigranti, koji su već uneseni za iseljenje, čekaju na certifikate a konto nove kvote, o kojoj se sada službeno raspravlja.

Varšavski Ured javlja, da će nakon podjele svih certifikata, koje je dobio, biti potrebno još kojih 1000 certifikata, kako bi se zadovoljili najnužniji zahtjevi. Palestinski Uredi u Beču i Carnovicama traže po 500, Kovno više 200 certifikata; Amerika, Brazalija i Argentina traže po 50 certifikata.

Cijonisti u Perziji traže 100 certifikata za ruske bijegunce, koji su, pokušavši da dodju u Palestinu, doprlu do Perzije. Razne zemlje, medju njima i Rusija, zatražile su, da im se odmah doznače dalji certifikati.

GOSPODARSKI POLOŽAJ U PALESTINI.

Jerusolim, 2. februara. (Posebni izvještaj A. T. J.) Trgovački bulletin palestinske vlade kaže o sadanjoj krizi, za koju mnogi misle, da je vrlo oštra i da bi mogla postati katastrofalnom: »Jasno je, da kriza dolazi samo od nestašice tekućega novca na ovdšnjemu tržištu. Za veliki broj novih useljenika sagrađene se u posljednjim godinama mnoge kuće, nastala je velika spekulacija zemljišta, uslijedile su velike kupnje poglavito građevnoga materijala. Sve to u razmjerno kratko vrijeme, tako da je sad nastala nestašica novca, koja je uzrokom momentanoj »krizi«.

RUTENBERG-DRUŠTVO DAJE 6% DIVIDENDE.

Jerusolim, 2. februara. (PC) Električko Društvo u Jafi zaključilo je na sednici dioničara, koja se je nedavno održala pod predsjedanjem inž. Pinkasa Ruthenberga, da otpiše potrebne iznose za kapital, amortizaciju itd. i da se podijeli dividenda od 6%.

»PROTOKOLI CIJONSKIH MUDRACA« PREVEDENI NA ARAPSKI.

Latinski patrijarha preporuča »Protokole«.

Jerusolim, 31. januara (ITA). Oficijelni organ latinskoga patrijarha u Jerusolimu »Rakib Sion« preporuča u svom uvodniku, da se propagira i širi u Bajrutu (Sirija) izašli arapski prijevod čuvene antisemitske knjige »Protokoli cijoniskih mudraca«. Svaki Arapin, piše taj list, naročito svaki palestinski Arapin, mora da čita ovu knjigu, koja da otkriva »podermske i zločinačke aspiracije Židova«.

Prenos zemnih ostataka Maksa Nordaua u Palestinu.

Paris, 2. februara (ITA). Gradonačelnik Tel Aviva g. Dizengov, javio je udovi i kćerima Maksa Nordaua, da je gradsko vijeće Tel Aviva zaključilo, da moćima velikoga cijonističkoga vodje posveti jednu grobnicu u Tel Avivu. Upitao je obitelj, da li je sporazumna s prenosom žare u Palestinu. Gđa Nordau javila je u svoje, kao i svojih kćeri ime, da ih zaključak gradskog vijeća Tel-Aviva veseli, jer misle, da nijedna zemlja svijeta ne će biti pokojniku tako lahka, kao ona Palestine. Nadalje je javila, da će obitelj pratiti žaru sa smrtnim ostacima Maksa Nordaua na putu u Palestinu.

Pregled

Situacija u Americi i put dra. Weizmanna. — Omladina i cijonistički pokret u nas.

Zagreb, 5. veljače.

Prema službenim obavijestima londonske Egzekutive sprema se predsjednik Svjetske Cijonističke Organizacije, dr. Hajim Weizmann, da doskora podje u Udružene Države Sjeverne Amerike. Polazi onamo da snagu svoje ličnosti i moć svoga prestiža, koji uživa medju velikim dijelom američkog židovstva uloži u rad, koji je sad već u tečaju: u akciji, koja ima da namakne potrebni novac za Palestinu. Izgleda nam, da su ponajglavniji razlozi zašto dr. Weizmann nije već ranije bio otišao u Ameriku u sporu, što je nastao između Jointa i cijonista, a onda i u konfliktu, što se toliko žestoko razvio oko propovijedi rabi Stephen S. Wise-a. Nepročišćena situacija otešćala je uopće rad u Americi, a naročito je u toj atmosferi žestoke diskusije, bilo teško službenoj Svjetskoj Cijonističkoj Organizaciji nastupiti i kao arbiter, jer ona dakako mora da čuva prioritet palestinske ideje, a mora sa druge strane, s vanredno mnogo opreza i sa dovoljno rezerviranosti istupati prema projektima, koje stavlja na bubanj Sovjetska Rusija, u kojoj je cijonizam izložen progono državne vlasti i komunističke stranke. I arbitrarna uloga bila je tu dovoljno otešćana, a prosto je bilo nemoguće, da se dr. Weizmann, kao provodič politike suradivanja s necijonistima u svojstvu predsjednika Svjetske Cijonističke Organizacije stavi na čelo rada, koji bez sumnje konkurira akciji Jointa i to u času, kad je konflikt u Americi bio oštar. Bilo je zbog toga najspretnije, da akciju američkih cijonista, drajv Udruženih Palestinskih Fondova, potpomogne manje eksponirana i opredijeljena ličnost g. Nahuma Sokolova.

Konflikt, koji je nastao oko propovijedi rabi Stephen S. Wise-a, u cijonističkim je redovima učinio mučan dojam, koji su pojačavali iskazi Keren Hajesoda, što su pokazivali znatan nedostatak prihoda. Vijesti iz Amerike javljaju sad, da je taj konflikt riješen, i da se akcija za namaknuće novca za potrebe Palestine vrši s mnogo oduševljenja i s lijepim uspjesima. Sad, kad se situacija pročistila, i kad je oslabio raniji animozitet obzirom na akciju Joint Distribution Committee-a, poći će dr. Weizmann u Ameriku. Radoznalo očekuje sav cijonistički svijet, koje će plodove za politiku proširenja Jewish Agency donijeti Weizmannov boravak u Americi. Vjerujemo u prestiž ličnosti dr. Weizmanna i kod ljudi oko Louis Marshalla, pa se nadamo, da će njegov put u Ameriku doskora pokazati blagotvoran rezultat.

Pitanje proširenja Jewish Agency na jedno je vrijeme bilo bačeno u pozadinu. U Americi prihvaćeni i formulirani planovi o Investment Corporation i konstitucija proširene Jewish Agency nijesu ostvareni krivnjom novo nadošloga polurealnoga fantoma o Krimu i nešto nastranom preusko zasnovanom orijentacijom Jointa u pitanju pripomoći oskudnim i bijednim židovskim masama.

Ovo i suviše mnogo diskutovano pitanje proširenja Jewish Agency postaje danas opet aktuelnijim.

Dr. Weizmann dat će akciji Udruženih Palestinskih Fondova novi impuls. G. Nahum Sokolov moći će da podje u Južnu Afriku, da ojača rad za Keren Hajesod, koji je ondje oslabio. Južna Afrika imala je ranije veliki udio u prinosima za K. H., ali je u zadnje vrijeme nazadovala u tom pogledu. Put Sokolova u ovu bogatu zemlju ima to da popravi.

Tako postoji mnogo nade, da će prihodi Keren Hajesoda, koji su sve od kongresa do danas znatno podbacivali, porasti kako valja i da će nestati poremećenja u budžetu za izgradnju Palestine.

*

Ljetos se u cijonizmu naše zemlje desilo nešto veoma značajno. Omladina je kao cjelina istupila na Saveznom Vijeću Saveza Cijonista i odaslala

svoju dosta jaku grupu u vodstvo Saveza. Ovaj je događaj mnogo bilježen i komentaran. Nekolicina mlađih cionista izraslih iz Saveza Žid. Oml. Udruženja preuzelo je na se oveći dio rada vodstva Saveza Cionista. Jedni su od te nekolicine u posljednje vrijeme bili u slabijem kontaktu sa omladinskim životom uopće, dok je drugi dio prešao u vodstvo Saveza ravno iz središta omladinskog rada. Danas se može konstatovati, da je ovaj čin donio štete omladinske Savezu, a nije donio ono pomlađenje, o kojem se govorilo. Nije se, barem prema vani, desilo mnogo više, nego jednostavna zamjena starijih radnih snaga s mlađima i svježijima.

Za omladinu nije još bio dozrio čas, da se angažira u vodstvu Saveza Cionista, to manje, što se baš u posljednje vrijeme tek počinju da dijele u omladini dva tabora: jedan je posve, svjesno, palestinocentrički, a drugi, koji još nije iskristalizovan, idejno neizgrađen kao skupina, udara nehotice smjerom rada u galutu.

Principijelno može da nam bude jasno, da mlađi naraštajevi moraju da učine ono, što ne mogu ili neće da izvrše ljudi iz kategorije tako zvanih starijih. Stvarno je tako, da nema omladine kao skupine, što se idejno i praktički, (svjesno dakako!) sprema za rad u galutu.

Poznato je, da u današnjem aktivnom židovskom omladinskom pokretu u čitavoj Evropi vrijedi kao osnovni princip: orijentacija prema Palestini — u radikalnijoj mjeri dakle priprava za Palestinu. Sve ostalo je sekundarno. Snatrenje se omladine, kad ga uopće ima, diže u daleke sfere sveljudstva, a sav je njezin smisao uperen na ostvarenje. Danas ne može omladinu ispuniti i zadovoljiti neodredjeni stam cionizam, a kamo li će svoj skupni život staviti pod barjak rada u galutu. I u našoj omladini ima dvije skupine: jedna je radikalna i puna života, a druga je u svojoj cijelosti slabija, razvodnjena i neodredjena, u kojoj tek pojedinci nastupaju kao vrijedni radnici i cionisti s punim osjećajem odgovornosti. Idejno bogat život, za kojim omladina, ako je vrijedna, teži, ne može se kod cionističke omladine zamisliti bez zahtjeva, da se svaki pojedinac orijentira prema Palestini. Proklamacija priprave za rad u galutu među omladinom nosi u sebi unaprijed oznaku kompromiserstva i osrednjosti.

Prije rata se to nije tako opazalo. A golema i razorna pauza u cionističkom radu, prouzrokovana ratom, učinila je, da si tadašnja cionistička garda naša nije odgojila podmladak, koji će moći da očuva kontinuitet sa nastajnim generacijama. Danas je diskrepanca između »starih i mlađih« veoma velika. Nju je teško prebroditi. Varaju se oni, koji misle, da će se u nas prelazom omladine ili bolje reći omladinaca u vodstvo Saveza Cionista desiti snažan preokret. Bit će, možda, pojačanoga intenziteta u radu, ali to nije ono, o čemu se ovdje radi. Cionizam Ahdut Hacofima ne će preporučiti cionizam naših Mjesnih Organizacija. Tu treba odozgo potjerati intenzitetom svega cionističkoga života u nas.

Kad bi u redovima cionizma bilo više idejnoga života, kad se ne bi u omladini uz riječ »galutski rad« nužno moralo pomišljati jedino na razne i periodične akcije, a idejnim radom nehotice posmatrati samo duhovnu pripravu za Palestinu i upoznavanje palestinskih problema, jamačno bi se mnogo snaga današnje omladine, koja se uz dane prilike sve više gubi u drnježu provincijalnoga života navrnula onamo, gdje je potrebno.

U imade ličnosti koje bi duhovnom svojom snagom mogle da u pokret unesu život i idejnu intenzivnost. One su zvane da to učine.

O načinu, kojim će se moći da odgoje naraštajevi za rad ovdje, o ulozi vodećih ličnosti u našem pokretu valja da se do zgrade kaže što god detaljnije.

J. R.

60% židovskih učenika u Homelu bolesno zbog nedovoljne prehrane.

Moskva, 2. februara. (ATJ). Fizičko stanje židovske djece je mnogo gore nego stanje ruske i poljske djece — kaže izvještaj zdravstvene komisije, koja je istraživala zdravstveno stanje 1500 školske djece u Homelu u Bijeloj Rusiji. Samo 31% dece pronadjeno je zdravima; ostalih 69% boluje od raznih bolesti. 21% boluje na plućima, 19,4% na bolestima krvi, a 49,4% od slabokrvnosti.

Komisija ističe u svom izvještaju, da je jedini razlog lošega zdravstvenoga stanja te djece u nevaljaljoj prehrani, koje vladaju u školama.

KONFERENCA ČEHOSLOVAČKOGA KEREN HAJESODA U MORAVSKOJ OSTRAVI.

Sir Wyndham Deedes na konferenci.

Dne 24. januara započela je druga konferenca Keren Hajesoda za Čehoslovačku. U velikoj dvorani okupilo se oko 100 ljudi. Predsjedatelj je na češkom jeziku pozdravio sve počasne goste, a naročito sir Wyndham Deedesa, prijašnjega vrhovnoga sekretara palestinske vlade pod upravom sir Herberta Samuela. U ime Glavnoga Ureda Keren Hajesoda i Egzekutive iz Londona prisustvovao je konferenciji g. Leo Herrmann, a bio je nazočan i potpredsjednik Cionističke Organizacije u Južnoj Africi g. Bencion Hersch.

Sir Wyndham Deedes, burno pozdravljen održao je na engleskom jeziku jednosatan govor o židovstvu. Sir Deedes je istaknuo paralelu između engleskoga naroda što se kreće cijelim svijetom i Židova, što 2000 godina lutaju bez kućišta, za čežnju kojih obzirom na mirnu, vlastitu domaju ne može nitko imati boljšega shvatanja, nego Englez, što radi i boravi u dalekim krajevima, pa pozdravlja duh svoje domovine, kad vraćajući se kući spazi vapnene pećine Dover-a.

Nakon što je govor sir Wyndham Deedesa bio preveden na njemački, zahvalio se govorniku prof. Artur Freud, a iza toga zaključena je svečana sjednica.

Na posljednjoj sjednici, koja je trajala 4 sata, održao je ponajprije sir Deedes stvaran referat o britanskoj politici u Palestini, a iza toga konferirao je o radu za Keren Hajesod. Nakon što su prihvaćene rezolucije o radu u Čehoslovačkoj za izgradnju Palestine izrazila je konferenca hvalu sir Wyndham Deedes-u i ostalim gostima i odaslala pozdravni brzojav dr. Weizmannu. Na kraju je izabrana centralna komisija Keren Hajesoda za čitavu Čehoslovačku, a iza toga je uz pjevanje Hatikve izvršena konferencija.

*

U petak, dne 22. januara boravio je sir Wyndham Deedes u Pragu kao gost britanskoga poslanika, koji je njemu u čast priredio svečani lunch, kojemu su prisustvovala razne uvažene židovske i nežidovske ličnosti. Sir Deedes govorio je o važnosti židovskoga rada oko izgradnje Palestine i o uspješnoj upravi Palestine. Naročito je naglasio dalekosežan utjecaj, koji vrši rad u Palestini na sve židovstvo.

*

Čehoslovački »Pressbureau« javlja, da je bivši vrhovni sekretar palestinske vlade sir Weendham Deedes zajedno sa generalnim sekretarom Keren Hajesoda g. Leonom Herrmannom posjetio čehoslovačkoga ministra izvanjih poslova, dr. Edwarda Beneša, s kojim je govorio o socijalnim institucijama i o cionizmu. Dr. Beneš je izjavio, da cionistički pokret uživa njegovu potpunu simpatiju i simpatiju predsjednika republike.

*

Sir Wyndham Deedes bio je glavnim sekretarom palestinske vlade pod upravom sir Herberta Samuela. Glavni sekretar je desna ruka Vrhovnoga Komesara, on je i ministar unutarnjih djela, zastupa Vrhovnoga Komesara, kadgod je taj spriječen i zapravo je duša uprave. Sir Weendham, savjesni upravni činovnik i odlični poznavalac prilika na Blizom Istoku, iskreni je prijatelj cionističke stvari. Konceptija njegova o cionizmu nije filantropska ili materijalistička, nego je izgrađena u duhu Ahad Haama o kulturnoj sadržini i vrijednosti cionizma. Sad boravi sir Weendham Deedes stalno u Londonu, gdje se nije nastanio na ubavom posjedu u predgrađu nego u East End-u, četvrti siromaha, gdje se bavi socijalnim i karijativnim radom. Na poziv čehoslovačkih cionista, da prisustvuje konferenci Keren Hajesoda u Moravskoj Ostrovi, spremno se je odazvao, jer se iskreno zalaže za uspjeh palestinske izgradnje.

ICA I ŽIDOVSKA EMIGRACIJA.

Paris, 1. februara. (ITA). Židovska telegrafaska agencija nedavno je objavila izvještaj o konferenciji štampe Emigdirekt-a (Emigracioni direktorij) u Berlinu. U toku konferencije saopćio je jedan govornik, da ICA, koja je prošlih godina uradila mnogo za emigraciju, sada sve svoje sile koncentrira na kolonizacioni rad.

Nasuprot tome drži vodstvo ICA potrebnim saopćiti, da se nikada nije prestala baviti problemima židovske emigracije. Kao prije tako i sada obraća svoju pažnju svim poslovima emigracije.

Dosta je upozoriti na to, da je u prošlim godinama dobilo vodstvo ICA privilegij za useljivanje židovskih emigranata u Argentinu i Braziliju. Jednako je kanadski komitej ICA proveo, da se rođaci Židova, koji u Kanadi stanuju smiju useljivati u tu zemlju. ICA pomaže moralno i materijalno one komiteje u Argentini i u Braziliji, pa i u Evropi, koji je pomažu u radu za smještanje emigranata.

ICA se, pošto se pobrinula da na svoj trošak smjesti 20 hiljada bjegunaca, složila sa ujedinenim evakuacionim odborom, te daje velike sume za pokriće izdataka toga odbora.

Židovi kod kineske istočne željeznice.

Paris, 1. februara. (ITA). U godinama 1918 do 1924, kad je kineska istočna željeznica, koja je sada uzrokom spora između Kine i Sovjetske Rusije, bila većinom pod vodstvom carističkih činovnika i časnika, bili su svi Židovi iz uprave odstranjeni, a židovski se radnici nisu nikada uposlivali. Kad je pak temeljem rusko-kineskog sporazuma od 3. oktobra 1924, sama ruska vlada preuzela upravu željeznice, počelo se time, da su otpušteni židovski namještenici primljeni opet na trag. Isto se tako opet uposljuju Židovi u radionicama, a i medicinski se personal upotunio uvrštenjem Židova. Sada ima nekoliko stotina Židova, djelomice u vodećim mjestima, uposleno kod željeznice.

INTERNATIONALE HEBREW CHRISTIAN ALLIANCE I CIJONIZAM.

London, 1. februara. (ITA). Na jednoj konferenci u Londonu u septembru 1925. osnovana »Internationale Hebrew Christian Alliance«, internacionalno udruženje krštenih Židova, upravo oglašuje svoje statute, u kojima se ciljevi Alliance ovako fiksiraju: promicanje prijateljskoga duha među Židovima i kršćanima cijeloga svijeta i podizanjem lokalnih udruženja; potpomaganje duševnoga razvitka i dobrog stanja obraćenih Židova, koji treba da budu svjedoci kršćanstva u Izraelu; interpretacija židovskog duha u kršćanskom i kršćanskog duha u židovskom svijetu; neka se potpomaže židovske kršćane, koji hoće da suraduju u cionizmu, da dodju do ravnopravnosti i to temeljem Balfourove deklaracije, koja vrijedi za židovsku naciju, a za nežidovsku religiju; židovski se kršćani identifikuju sa židovskim narodom i potpomaže ih svagdje u njihovim pravima, gdje im se ova uskraćuju; protiv antisemitskoga duha ima se svagdje protestovati. A da i nije misionarsko udruženje, glasi dalje u statutu, ipak će Internacionalna židovsko kršćanska alijansa potpomagati sva naprezanja da se židovski narod privede evandjelju. Centralni je biro Alijanse u Londonu.

NJEMAČKI ULTRA-NACIONALISTI PROTIV ISTOČNIH ŽIDOVA.

Berlin, 2. februara (ITA). Za vrijeme debate u Reichstagu o votumu povjerenja drugome Lutherovom kabinetu, izjavio je nacionalistički (felkišistički) poslanik Henning među ostalim: »Predlažemo, da se useljenim istočnim Židovima i uopće svima, koji su se obogatili za inflacije bezodštetno oduzme imetak. Socijalni su se demokrate pokazali najsocijalnijom od svih stranaka. Među radništvom se sve više širi spoznaja te činjenice. Sada dolazi teren za nacionalistički pokret.«

Na koncu je Henning počeo da napada vladu Lutherovu, ružnim i pogrđnim riječima tako, da ga je predsjednik morao isključiti sa sjednice.

ANTISEMITSKA INTERNACIONALA.

Bukarešt, 3. februara. (ITA) Vodja rumunjskih antisemita i fašista prof. Cuza, za kojega se govori, da je bio u vezi sa budimpeštanskim krivotvoriteljima novčanica, izjavio je u listu »Curantul«: »Slažem se s mojim prijateljima u inostranstvu, da se antisemitski pokret mora internacionalno izgraditi. Ne ničem vezu s magjarskim rasistima, naročito s Eckhardtom. Mi smo u frontu protiv Židova čitavoga svijeta. Novi svijet nastaje, koji mi pozdravljamo od svega srca.«

U BUKAREŠTU SE NASTAVLJAJU NAPADAJI NA ŽIDOVSKA STUDENTE.

Beč, 3. februara (Posebni izvještaj ATJ). Ovamo su prišle vijesti o protužidovskom pokretu na sveučilištu u Bukareštu, prema kojima su židovski studenti ponovno bili nemilo zlostavljani, što je urodilo posljedicom da nijedan židovski student ne polazi na sveučilište. Opasno je po svakog židovskog studenta doći u zgradu univerze. Židovski student, imenom Weintraub opasno je ranjen.

SITUACIJA U MADJARSKOJ.

Budimpešta, 2. februara. (Posebni izvještaj ATJ). Poslanik Gömbös, predsjednik rasista govorio je na banketu rasističke stranke, da vrlo žali, što ga je dosad bolest sprječavala, da se aktivno bori protiv sadašnjega nastojanja Židova, da si prisvajaju prava u Madjarskoj izrabljujući aferu krivotvorenja banknota. »Sad, kad sam ozdravio«, rekao je, »učinit ću sve, što ću moći, da suzbijem ovu židovsku agresivnost.«

U jednom interview-u, što ga je dao Gömbös jednom predstavniku štampe, rekao je: »Demokratske stranke, iza kojih se kriju sami Židovi, drže, da će se jednoga dana doći do vlasti. Misle, da im je put sada otvoren, ali držim, da se varaju. Ako bih se uostalom prevario, moja stranka i ja znat ćemo, što treba uraditi.«

Židovski emigranti u Kini.

Harbin (ATJ Posebni izvještaj). 529 emigranata iz Sovjetske Rusije upisalo se tečajem godine 1925. u ovdašnjem uredu društva HIAS (Hebrew Immigrant Aid Society). Od ostalih 900 emigranata, što su se već ranije dali unijeti u evidenciju toga ureda, 388 našlo je neku zaradu i uživjelo se u lokalne prilike tako, te je napustilo svaku ideju daljšega migriranja.

Medjutim novi useljenici nalaze ovdašnje prilike veoma teškima. Za njih ne postoji nikakova mogućnost da nadju kakovu zaradu i većina od njih je prisiljena da dalje nastavi svoju emigraciju. Židovsko pučanstvo u Harbinu je uzbuđeno zbog odluke HIAS-a da obustavi svoje djelovanje u inozemstvu.

Egipat priznaje položaj Velike Britanije u Palestini.

Kairo, 2. februara. (Havas.) Egipatski ministarski savjet ratificirao je notu, kojom se priznaje položaj Velike Britanije u Palestini i Iraku uz priuzdržaj prava Egipćana u tim zemljama te definitivnog uredjenja granica između Egipta i Palestine.

Broj ulica u Tel Avivu.

Jerusalem, 2. februara. (PC) Najnovija karta gradske uprave u Tel Avivu pokazuje, da u Tel Avivu ima stoosamdeset i jedno ime ulica. Ulice nose imena izraelskih junaka, proroka, učenjaka talmudske periode, pjesnika i književnika u srednjem vijeku, cionističkih vodja i istaknutih židovskih autora sadašnjosti, pa imena gradova, kolonija, brda i rijeka u Palestini.

Keren Hajesod i izgradnja gradova

Opće je poznato, da Keren Hajesod omogućuje i pomaže poljoprivrednu kolonizaciju u Palestini i to kolonizaciju srednjega staleža i radništva i da je on institucija, koja u glavnome snosi sve troškove za održavanje hebrejskoga školstva, mnogostranoga područja zdravstva, vrši dakle radove, koji služe dobru palestinskoga pučanstva.

Manje je poznato koliko mnogo i kako Keren Hajesod pomaže izgradnju židovskih gradova, u kojoj dakako imade velikoga učešća i privatni kapital, koji je naročito u posljednjoj godini priticao u Zemlju u lijepoj mjeri. Jedan od putova ovoga pomaganja izgradnje je podizanje cesta. K tome pogonske snage za Tel Aviv, Hajfu i Tiberias po Ruthenbergovoj Banke Keren Hajesoda, dovodjenje električne rasvjete i pogonske snage za Tel Aviv, Hajfu i Tiberias po Ruthenbergovom društvu, u kojem je Keren Hajesod zastupan velikim udjelom, mnogi zajmovi obrtnicima i izobrazba stručnoga radništva velikim udjelom Keren Hajesoda kod građevne kooperative Solel Bone. Tako služi i ovdje novac Keren Hajesoda čitavom jišuvu i svim njegovim klasama.

Ali jedna od glavnih pretpostavki nastajanju i izgradnji židovskih gradova je izgradnja cesta i dovoznih putova do njih, što omogućuje prometnu vezu sa ostalim dijelovima grada, i cesta, koje unutar samih židovskih gradova i gradskih dijelova otvaraju promet i gradnji nov teren. Pomoću ovakvih zajmova za izgradnju cesta, koji su sami u vremenu od četiri godine iznosili 31.730 funti, nastale su oko Tel Aviva, Jerusolima, Hajfe i Tiberiasa, nove lijepe židovske četvrti sa ukusnim kućama i vrtovima i nove trgovačke četvrti, a u isto vrijeme služili su ti radovi u doba nezaposlenosti za produktivno uposlivanje obilne radne snage. Ove je zajmove davao Radni Odio Cijonističke Egzekutive i to obično pod uvjetom, da stanovnici novih četvrti, koji većinom raspolažu s nešto novaca snose dio troškova oko izgradnje cesta. Obično je bivalo, da su zajmovi Keren Hajesoda pokrili troškove samoga rada, a stanovnici četvrti namaknuli troškove za materijal. Tako su nastale i nove četvrti u Jerusolimu, koje se gotovo sve protežu jugozapadnom stranom, od Talpiota na jugu grada, na putu u Betlehem preko Rehavija-četvrti kod samostana Ratisbone do Bet Hakerema na zapadu grada u blizini ceste, koja vodi u Jafu. Planirane su već nove četvrti, koje će spajati Rehaviju sa Bet Hakerem-om tako, da će doskora na jugozapadnoj strani okružiti Jerusolim obruč lijepih i zdravih vrtnih gradova. Gradnja kuća je u Jerusolimu skuplja nego u Tel Avivu, ali su zato kuće u Jerusolimu, koje su građene od jerusolimskoga kamena počesto ljepše.

Bet Hakerem, koji je osnovan pred tri godine, mogao se je izgraditi samo pomoću toga, što je Keren Hajesod izgradio ceste. Područje Bet Hakerema iznosi 300 dunama i tu treba da se s vremenom podigne 150 kuća tako, da će svaka kuća imati nešto oko 2 dunama zemljišta za vrt; i danas, gdje ima samo 62 kuće zapaža se buduće lice ove četvrti, koja se kao i gotovo svi gradovi i kolonije u Palestini gradi prema planu arhitekta Richarda Kaufmanna. Bet Hakerem dobio je od Keren Hajesoda zajam od 2600 funti za gradnju cesta i 1130 funti za planiranje gradilišta. Oko Bet Hakerema nastaju već sada dvije nove četvrti, Šhunat Montefiore, gdje su perzijski Židovi kupili 100 dunama gradilišta, na kojima će sagrađiti 100 kuća i Bajit V'gan, gdje će se na terenu od 500 dunama sagrađiti 500 kuća. Gradnja cesta u ovim novim četvrtima počela je prošle godine i Šhunat Montefiore dobila je u tu svrhu zajam od 100 funti.

Kazalište

Turneja moskovskoga hebrejskoga teatra »Habima«.

Moskva, 30. januara (ATJ). Čuveni moskovski hebrejski teatar »Habima«, polazi danas na svoju veliku turneju po Evropi. Zadržat će se kraće vrijeme u Engleskoj, a onda će po svoj prilici poći i u Ameriku. Turneja će biti ovim redom: Letonska, Litva, Poljska, Njemačka (Berlin), Holandija, Francuska i Engleska, a ako prilike dopuste poći će »Habima« također i u Ujedinjene Države. U kazalištima u Rigii i u Kovnu već su sva sjedala za predstave »Habime« rasprodana, a drži se općenito, da će se trupa u ovim gradovima dulje zadržati, nego što je ranije namjeravala. U Rigii igrat će »Habima« u velikoj »Narodnoj Operi«; to će biti prvi puta, što će jedna židovska trupa nastupiti u ovom kazalištu. Budući da se ovdje radi o kazalištu, koje subvencionira sovjetska država, prisustvovati će predstavama sovjetska ambasada.

»Habima« bit će izvan Rusije čitavu godinu dana, »ali da Moskva ne ostane sasvim bez nas«, rekao je ravnatelj »Habime«, Cemah izvjestitelju ATJ, »ostavljamo joj ovdje naše učenike, grupu od dvadeset članova, koja će izvoditi predstave poput nas. Ovo je prva turneja »Habime« u inostranstvo. Mi se ne ćemo zadržavati samo u glavnim gradovima, nego ćemo također posjećivati velike židovske centre po provinciji. Hoćemo da pokažemo, što je »Habima« mogla da uradi u sve vrijeme, za koje je bila rastavljena od židovskih masa. »Habima« se nije dala zaraziti bolešću emigracije; ostala je u Moskvi u najtežim danima i nastavivši svoj rad širila plodno sjeme kazališne umjetnosti.

Gospodin Cemah je dalje saopćio, da će trupa eventualno poći u Palestinu, ali nije rekao, kada bi to moglo da bude. Postoji ideja, da moskovska »Habima« stvori u Jerusolimu hebrejski teatar.

Anskijev »Dybuk« u Berlinu.

U berlinskom »Kleinen Theater« daje se čuveno Anskijevo djelo »Dybuk« na njemačkom jeziku. I ako je kako berlinske novine javljaju, njemački prijevod ove izvedbe slab, ipak je prikazivanje veoma uspješno. Tom prilikom podjećaju berlinske novine na vanrednu igru »Dybuka«, što je pred nekoliko godina u Berlinu izvodjela s mnogo

Na centralnoj točki leži Rehavija, područje od 125 dunama, na kojemu se imade sagrađiti 125 kuća, od kojih se 45 već grade. Za gradnju cesta dobila je Rehavija od Keren Hajesoda zajam od 1700 funti a i sama je svojevremeno odredila da dađe jednaku svotu. Radovi oko gradnje i uređenja cesta bit će dovršeni ove zime i zbog blizoga svog položaja do King George Avenue, najvažnije prometne žile jerusolimске, koja vodi od židovske četvrti Zihron Moše pored Bezalela do stanice, imat će Rehavija veliku budućnost. K ovim četvrtima pridolaze još na južnom kraju Talpiot, na uzvisini, sa koje puca vanredan vidik do Mrtvooga Mora i brda Moabska, po četvrti Romema, gdje putnike što dolaze od Jafe, pozdravljaju prve kuće drevnooga grada.

Sjeverno od Jerusolima na cesti Nablus nalazi se naselje mizrahističkih gradjana iz Jerusolima, Neve Jakob ili Kfar Ivri. Kupili su ovdje područje od 1000 dunama, gdje se imadu naseliti 200 porodica. Veliki dio ovih naseljenika bavit će se produkcijom mlijeka i mliječnih proizvoda. Dosada je izgrađeno kojih 20 kuća i Keren Hajesod-dao je 1000 funti zajma za gradnju cesta.

Intenzivnija je dakako građevna djelatnost u Tel Avivu. Velika struja novih useljenika slika se je ovamo i naokolo Tel Aviva, naročito uz cestu, koja vodi u Petah Tikvu, nastaju neprestano nova židovska naselja i predgradja. Tel Aviv bi se doskora imao protegnuti sve do Audje. Uslijed jake imigracije i sezonskoga karaktera građevnosti pojavlja se u Tel Avivu periodički nezaposlenost i tu baš Keren Hajesod sa svojim zajmovima za gradnju cesta smanjuje znatno mjeru nezaposlenosti. Do sada je Keren Hajesod u tu svrhu dao Tel Avivu zajam od 9000 funti, od toga 1500 funti za novu gradsku četvrt, Tel Nordau, koja se proteže uz morski žal. I upravo je u Tel Avivu Hipotekarna Banka Keren Hajesoda razvila svoju naročitu i veoma korisnu djelatnost. Življa je građevna djelatnost Keren Hajesoda u novim vrtnim gradovima, što leže između Tel Aviva i Petah Tikve. U Raman Gan treba da se izgradi 270 kuća na području od 1500 dunama. Tu je Keren Hajesod pozajmio 1500 funti za izgradnju ceste, koja ima da bude duga 2 kilometra. Dosada je izgrađeno 50 kuća i 60 provizornih baraka. U blizini Ramat Gana leži Šhunat Borohov posve izgrađena hipotekarnim zajmovima Keren Hajesoda na području od 300 dunama. Stanovnici Šhunat Borohova su radnici, koji polaze na rad u Tel Aviv, ali koji usto u Šhunat Borohovu obraduju svoje vrtove. U ovom naselju, koje je dobilo 2350 funti zajma sagrađeno je već 70 kuća. Jednako je važno izgrađivanje židovskih kolonija oko Tel Aviva, koje imadu neposrednu vezu s ovim centrom židovske kolonizacije. Garancijom Keren Hajesoda mogla je vlada dobiti potreban zajam Jewish Colonial Trusta, da sagrađi cestu iz Rišon le Cijona preko Nes Cijona do Rehobota, koja treba da bude početkom velike ceste, što će preko Hedere i Ber Tovije vezati Tel Aviv sa Gazom i tako dalje podići gospodarsku važnost Tel Aviva.

Židovska građevna djelatnost u Hajfi naročito je porasla u posljednjim godinama, pa će jamačno u skoroj budućnosti znatno ojačati osnutkom industrija u zalivu Hajfe i izgradnjom velike luke. Najvažnije židovske četvrti oko Hajfe su Hadar Hakarmel na obronku Karmela u blizini tehnike, Neve Šaanan i Bat Galim. Hadar Hakarmel imade zbog svoga odličnog položaja veliku budućnost. Naprotiv se teško razvija Neve Šaanan, koji leži na dvije uzvisine uz obronak Karmela na južnoj strani. Ovo se naselje zasada nalazi nešto predaleko od gradskog centra, pa bi izgradnja dobre ceste do grada bila vanredno važna. Stanovnici Neve Šaanaana dobit će zbog toga od Keren Hajesoda zajam od 2800 funti za izgradnju nove ceste. Položaj ove nove četvrti po-

uspjeha židovska kazališna trupa »Wilnaer Truppe«. Izvanredne izvedbe »Dybuka« po »Wilnaer Truppe« posjećivali su u svoje vrijeme prvi berlinski glumci i režiseri, među njima i Reinhardt.

Židovsko kazalište u Lavovu zatvoreno.

(W. Mgt.) Zbog teške gospodarske krize moralo se zatvoriti židovsko kazalište, koje postoji već 40 godina.

Židovski teatar u Lavovu osnovao je g. 1886. Gimpel. Među prvim režiserima toga kazališta bio je i židovski pučki pjesnik Abraham Goldfaden.

U posljednje vrijeme moralo je ravnateljstvo kazališta često restringirati broj glumaca i osoblja. Mnogi talentovani glumci bili su otišli u Ameriku. Na kraju je ravnateljstvo moralo kazalište predati glumcima, koji su ga socijalizirali. Unatoč tome nije se kazalište moglo gospodarski održati.

Državna subvencija za židovski teatar u Rigii.

Budžetni odbor letonskoga sabora odlučio je da dađe državnu subvenciju i teatrima narodnih manjina. Ruski, njemački i židovski teatar dobit će godišnju subvenciju od 30.000 leti.

Književne bilješke

Izvještaj o raspravama sedme sesije stalne Mandatarne Komisije Saveza Naroda.

Sekretarijat Saveza Naroda izdao je pred kratko vrijeme tačan izvještaj o raspravama posljednje sesije stalne Mandatarne Komisije. Izvještaj ima 220 stranica. Od toga je više nego 60 stranica posvećeno Palestini. (Rasprava o godišnjem izvještaju britanske vlade za god. 1924., o memorandumima i raznim peticijama, što se tiču Palestine, pa prema tome i o memorandumu Cijonističke Organizacije zajedno s napomenama mandatarne vlasti).

Napomene odbora o izvještajima mandatarne vlasti i o stiglim peticijama i memorandumima, mogu se dobiti kao posebna knjižica, a pod oznakom C. 649. M. 238. 1925. VI. Čitav izvještaj o raspravama nosi oznaku C. 648. M. 237. 1925. VI.

Izvještaj o raspravama može se dobiti uz cijenu od 9 švicarskih ili 27 francuskih franaka. Knjižica sa napomenama odbora o izvještajima stoji pola švic. franka odnosno franc.

KUNEROL

100% čiste masti od kokosovih oraha, zajamčeno čisto i higijenski.

Dobiva se opet u svim trgovinama

živežnom robom

Zastupnik i skladište:

NORBERT WEISS, ZAGREB
BERISLAVIĆEVA UL. 8

Telefon 7-33. Brzjavlj: NORBERTIS

boljšao se je time, što se u njenoj blizini nalazi rumunjska židovska udruga »Sir Herbert Samuel«, koja je ovdje kupila zemljište, da se na njemu naseli. Ova je udruga dobila od Keren Hajesoda 2000 funti zajma za izgradnju ceste, a isto je toliku svotu i sama odredila u tu svrhu. Ove zime počeo će se graditi. Bat Galim, koja se nalazi podno Karmela uz morski žal, obećaje, da će se brzo razviti.

Tako vidimo kako Keren Hajesod i na ovaj nedovoljno zapaženi način pomaže razvitak židovskih gradova i novoga građanstva.

(Ziko).

Predavanje čuvenoga njemačkog učenjaka na jerusolimskoj univerzi.

Poznati njemački učenjak, profesor za historiju staroga vijeka na sveučilištu u Berlinu, dr. Eduard Meyer, održao je dne 18. januara na hebrejskom univerzitetu u Jerusolimu predavanje »O tradicijama pripovijesti i počecima izraelske povijesti«. Predavanje je dr. Josef Klausner preveo slušateljima na hebrejski.

Profesor Eduard Meyer, koji je sada star preko 70 godina, poznat je u naučenjačkom svijetu naročito po svojim čuvenim djelima: »Die Geschichte des Altertums« i »Ursprung und Anfänge des Christentums«.

franka 1,25. Može se nabaviti kod: Librairie Payot & Cie., Geneve, Švicarska. Kod te se knjižare mogu nabaviti i sva ostala izdanja Saveza Naroda. U narudžbi valja naznačiti brojčanu signaturu naručenoga izdanja, kako je gore navedeno.

Izvještaj Egzekutive 14. kongresu.

Ovaj izvještaj, koji obiluje vanredno bogatim materijalom o svim područjima cijon. rada, te obasije oko 400 stranica, može se nabaviti preko uredništva »Židova« uz cijenu od 2 engl. šilinga. Svatko, tko želi, da upozna tačne podatke o cijonističkom pokretu u posljednje dvije godine i o radu, što se u to vrijeme obavio u Palestini, treba da se posluži tom knjigom.

Knjiga o židovskom pravu.

Hevrat Hamišpat haivri (Cociety of Jewish Jurisprudence — Društvo za židovsku pravnu znanost) u Jerusolimu izdalo je pred nekoliko dana pod imenom Hamišpat haivri (Židovsko pravo) knjigu sa člancima o židovskoj pravnoj znanosti. Vanredno interesantna knjiga imade pored ostalih i ove naročito spomena vrijedne članke: C. H. Tschernowitz: K povijesti židovskoga prava; dr. Š. Eisenstadt-Barsilaj, Počeci internacionalnih pravnih odnosa židovskoga naroda; N. Bentwich, Priznanje židovskoga prava u palestinskom ustavu; G. Frumkin, Pozitivno pravo u Palestini; P. Dickstein, židovsko pravo mira. (Ziko).

Monografija o Martinu Buberu.

Pre kraće vrijeme izašla je u Rüten - Leoning - Verlagu, Frankfurt a. M. monografija Wilhelma Michela: »Martin Buber, Sein Gang in die Wirklichkeit«. Cijena 1 M.

Biblija u Sovjetskoj Rusiji.

Kako javlja Amerikansko Biblijsko Društvo, Sovjetska je Rusija, koja je u zadnjih 5 godina zabranjivala uvoz biblija u Rusiju, podijelila državnim štamparijama u Moskvi i Lenjingradu dozvolu za štampanje oveće naklade biblije.

Iz štampe

U br. 3. god. X. od 1. februara o. g. ugledne zagrebačke revije »Jugoslavenska Njiva« osvrće se g. Milan Radeka (Karlovac) u ovcem članku pod naslovom »Knjiga biblijskoga naroda« na Jevrejski Almanah, koji je izdao Savez Rabina u Kralj. SHS. Gosp. Radeka počinje svoj prikaz ovako:

»Mi poznamo Jevreje ili Židove ili, službeno, Izraeličane (ne čivute!) samo kao poslovan narod, koji špekulira, trguje i profitira. O kulturnom, religioznom i porodičnom životu Jevreja malo znamo. Tako malo, da mislimo, da takvog života kod Jevreja i nema. Navikli smo, da svaki gest jednog Jevreja smatramo za »posao«.

Jevrejski almanah za godinu 5686. (1925. do 1926.) kaže nam, da nije baš sve tako kako mi mislimo.

Gospodin Radeka veli dalje na jednome mjestu u recenziji:

»Nama se čini, da je ovaj almanah jako proniknut cionizmom. Možda zato, što su autori nekkih članaka najvidniji predstavnici cionističkog pokreta u Jugoslaviji. U dara u oči i to, što su autori većinom »prečanski« rabini. Ako se izuzme Beograd, Srbija nije u Almanahu nikako zastupana.«

Nadalje g. Radeka referira sadržaj almanaha. Za opremu kaže, da je dobra, ali prigovara jeziku i štamparskim pogreškama. Svoju odulju recenziju završava gosp. Radeka ovako:

»Na kraju, jedna primjedba! Kod nas nisu prečišćeni pojmovi o Jevrejima i Jevrejstvu. Ima tu stvari, koje nas moraju interesovati, a ima ih koje se nas ne tiču. Nas se na pr. ništa ne tiču unutrašnja pitanja i odnosi naših Jevreja: odnos između aškenaza i sefarda, između asimilacionista i cionista. Ali mi se moramo interesovati za neke pojave kod nas, koje izgleda da vode k antisemitizmu. Toga nama ne treba. Pa, kod nas je i nemoguć antisemitski pokret na bazi religioznoj. Jer bar u tome nismo više u srednjem vijeku, u vremenima inkvizicije. Kod nas može da nastane samo antisemitski pokret na bazi socijalno-ekonomskoj. Možda malo infekcijom iz vana, a malo kroz to, što kod nas Jevreji stoje socijalno-ekonomski iznad naše sredine. Otuda kod nas izvjesne antisemitske pojave. Medjutim, treba da znamo, da je naša istorija stara svega 13 vijekova, a jevrejska 40 vijekova. Oni su, dakle stariji i iskusniji narod od nas. Ono, što smo mi proživljavali jučer, oni su prepatili davno prije Isusa. Njihovo je životno iskustvo ogromno, jer su već hiljade godina bez svoje države, van otadžbine, u vječnoj borbi za opstanak. Oni su dali svijetu Mojsija i Isusa, da ih ne spominjem potonjih i sadašnjih prvaka svijeta. — Otuda izlazi, da se odnos između nas i Jevreja dađe usporediti sa odnosom između djeteta ili mladića i odraslog i iskusnog čovjeka. Jevreji, što imaju, stekli su svojom vještinom i sposobnošću. Mi, što nemamo, gubimo uslijed svoje nesposobnosti. Tu, na tome fakti, ne može ništa da izmijeni ni sarajevski građanski antisemitski bojkot ni zagrebačke studentske antisemitske demonstracije. To je samo neplodno trošenje snaga u afektu tamo, gdje treba mnogo sistematskog rada i hladno razbora.«

★

»Jevrejski Život« od 29. januara donosi na uvodnom mjestu veoma polemičan članak protiv ličnosti i nazivanja g. dr. Aleksandra Lichta. Povod tome članku, prema

Jean Richard Bloch — »Et Cie«.

Vrsni francuski literarni tjednik »Les Nouvelles Littéraires« donosi u broju od 23. januara noticu o novoizšloj knjizi židovskoga književnika Jean Richard Bloch-a, koji je poznat u francuskim literarnim krugovima naročito po svojoj noveli »Levy« i po romanu »La Nuit Kurde« i ostalim nekim vrijednim djelima. Nedavno izašla Blochova knjiga nosi ime »Et Cie« i razlikuje se svojim značajkama posvema od ostalih modernih romana. Već sama činjenica, da knjiga obasiže 450 stranica donekle frapira — danas, kad najdulji romani običavaju imati svega do 300 stranica, a i tu prijeti opasnost, da današnji moderni, nervozni čitalac ne dovrši lektiru.

Knjiga Jean - Richard Bloch-a prikazuje židovsko industrijalno poduzeće Simler, tvornicu tkanina u Elzasu, što nakon sedamdesetogodišnjega rada seli iz Elzasa dalje na zapad, jer hoće da se ukloni ispred vlasti Nijemaca. Tu se crtaju teškoće, što ih poduzeće mora svladati, da se uzmožne ustaliti u novom podrčju. Prikazuju se borbe, koju vlasnici moraju da vode kao Židovi i kao industrijalci. Bloch riše neobično pronicavo i jasno moderni trgovački i društveni život, prikazuje duhovito razne spekulacije, a činjenica, da je porodica Simler židovska potencira zanimivost knjige. J. R. Bloch se ne ogradjuje ličnim problemima tako da bi u njegovim djelima nestajao izvanjski svijet, nego jasno, preciznošću kirurga, razlaže i otkriva internacionalne odnose, duboko općenite momente, što se očituju na pojedinim područjima dnevnoga života.

Spomenik Šolem Alehemu u Rusiji.

Moskva, 1. februara (ITA). Na 10-godišnjicu smrti velikog židovskog pjesnika i humoriste Šolem Alejhem, otkrit će se ovdje njegov spomenik. U mnogim gradovima Ukrajine prozvat će se po njemu ulice. Načinjene su mnoge biste pjesnika, koje će se razdijeliti prosvjetnim klubovima.

Odlikovanje nakladnog zavoda »Juwal«.

Berlin, 2. februara (ITA). Poznati nakladni zavod za židovsku muziku »Juwal« u Berlinu, koji je lane učestvovao na internacionaloj izložbi knjiga u Firenzi, primio je obavijest uprave izložbe, da mu je za izložene objekte dana počasna diploma.

napomenama u njemu, dalo je predavanje dr. Lichta, održanoga dne 18. januara u Žid. Narodnom Društvu u Zagrebu. Na pojedine izvode dr. Lichta osvrnuo se pisac toga članka oslanjajući se na izvještaj, koji je o tom predavanju donio »Židov« od 22. januara.

Izvještaj u »Židovu« o tom predavanju, koje je potrajalo jedan cio sat, bio je sumaran, a ne stenografski, pa je stoga jasno, da u njemu nijesu bile doslovno zabilježene sve riječi predavača.

Čudimo se zbog toga, kako se je pisac spomenutoga članka u »Jevrejskom Životu« dao na to, da istakne neke, b'ago rečeno, veoma oštre zamjerke dr. Lichtu, a da nije imao stenografski izvještaj onoga, što je rekao g. dr. Licht, i da čak iznese jednu svoju krupnu konstataciju čineći to tako, kao da ima pred sobom službeni stenografski protokol.

IZ JUGOSLAVIJE

BOGOŠTOVNE OPĆINE ZA KEREN KAJEMET LEJISRAEL.

Izrael, bog. općina u Vel Bečkereku votira 15.000 D., a Israel, bog. općina u Senti 2500 D.

Upravi Keren Kajemet LejIsraela za Kralj. SHS javila je Izrael, bogošt. općina u Vel Bečkereku, da je u njezinom budžetu za god. 1926. votirano 15.000 D. za KKL, a u budžetu Izrael, bog. općine u Senti 2500 D.

★

Prema tome su do sada slijedeće Izrael, bogošt. općine u svoje budžete unijele doprinose za KKL: Vel. Bečkerek 15.000 D, Zagreb 10.000 D, Vukovar 3000 D, Požega 3000 D, Senta 2500 D, Križevci 1000 D, Varaždin 1000 D i Slatina 500 D.

G. STJEPAN RADIĆ O ŽIDOVIMA.

Gosp. Stjepan Radić, ministar prosvjete i predsjednik HSS održao je dne 31. januara u Sarajevu zbor. Beogradska »Politika« donosi u svom izvještaju o tom zboru, da je gosp. ministar prosvjete, Stjepan Radić, rekao o Židovima slijedeće: »Kako je divno ovo Sarajevo. Ovo bi trebalo da bude prestolnica naše države. U njemu ima i paprike; to su Jevreji. Ali dčbra je ipak paprika, dobra je za začim. (Smeh.) Bez jela paprike Bože oslobodi. Jer koji bi djavo mogao uvek da jede papriku.«

ZAGREB.

Jul'lej rabina dr. Gavre Schwarz.

Povodom 25-godišnjeg jubileja svoga vjeroučiteljskoga rada u zagrebačkoj općini održao je g. rabin dr. Gavro Schwarz za službe Božje u petak dne 29. januara uveče svečanom propovijed. Svečar je s mnogo uvjerljivosti govorio o dužnostima i položaju vjeroučitelja u židovstvu uopće, a naročito o njegovim specijalnim zadacima u zagrebačkoj bogoštovnoj općini, a zatim je ocrtao, koju važnost imade vjeroučiteljska služba za širenje duha tore među židovskom omladinom.

Hram je bio dupkom pun. Bile su prisutne mnoge vidjene ličnosti iz zagrebačkih pedagoških krugova, tako rektor Visoke Pedagoške škole dr. Stjepan Bosanac, svi ravnatelji zagrebačkih srednjih škola i mnogi profesorski kolege rabina dra. Schwarz.

U subotu, dne 30. januara nakon službe Božje primio je svečar u svom stanu čestitke predstavnička bogoštovne općine i zagrebačkih židovskih društava i korporacija.

★

Rabin dr. Gavro Schwarz rođen je 13. prosinca 1872. kao sin rabina. Osnovnu školu i niže razrede gimnazije svršio je u Slav. Požegi, a više razrede gimnazije i univerzitetski studij apsolvirao je dijelom u Budimpešti, a dijelom u Beču, gdje je god. 1895. promoviran na čast doktora filozofije. Židovske nauke studirao je u rabinskom sjemeništu u Budimpešti. Prvoga kolovoza primio je rabinsku službu u Karlovcu, a nedugo zatim god. 1897. položio je posljednji rabinski ispit u Budimpešti. Prvoga februara 1901. preuzeo je kod zagrebačke Izrael'tske bogoštovne općine funkciju vjeroučitelja na srednjim školama. God. 1918. bude kao zamjenik rabina propovjednikom u hramu. Od g. 1923. dr. Schwarz rabin zagrebačke općine.

Rabin dr. Schwarz napisao je nekoliko knjiga, koje se posvuda u nas upotrebljavaju kao službeno priznate školske knjige za vjeronaučnu poduku u srednjim školama. I to: »Povijest Židova«, I i II. dio (dosada su izašla tri izdanja), »Obrede izrael. vjere« (dosada su izašla dva izdanja) i Molitvenik (sa hrvatskim prijevodom). Osim toga objelodanio je dr. Schwarz više članaka u raznim časopisima, kao »Allgemeine Zeitschrift des Judentums«, »Jiid. Monatsschrift« (Bresslau), u glasniku Hrv. Zemaljskog Arhiva o Židovima u Hrvatskoj i u Vjesniku profesorskoga društva.

★

Pridružujemo se mnogobrojnim čestitkama svečaru i želimo mu, da još zadugo ustraje u svom djelovanju oko židovske odgoje naše mladeži.

Gradnja Makabijeva doma.

Gradnja i adaptacija Makabijeva doma primiće se kraju, pa se još imaju izvesti unutarnji uređaji kao parketiranje i rasvjeta te uređaj za garderobu. Sama dvorana vrlo je lijepa, prostrana (kojih 40 četv. metara, veća od velike dvorane Glazbenog zavoda, dok galerije nadmašuju veličinu manje dvorane Glazbenog zavoda). Garderobe za publiku vrlo su zgodno smještene; u foyeru sa obje strane a isto tako na galerijama, pa će biti mjesta za oko 1000 brojeva odjeće.

Otvorenje obaviti će se u subotu 20. o. mj. svečano akademijom za uzvanike i u nedjelju javnom vježbom za općinstvo. Predradnje za svečano otvorenje se već čine, pa ćemo u slijedećem broju donijeti raspored njegov.

Sajni ples Žid. Akademskog Potpornog Društva u Zagrebu.

U ponedjeljak dne 1. februara priredilo je u prostorijama Glazbenoga zavoda Žid. Akademsko Potporno Društvo svo uobičajeni sajni ples, koji je i ovoga puta veoma uspio. Ples je bio dobro posjećen i animiran. Bili su prisutni mnogobrojni sveučilišni profesori, predstavnici svih žid. društava i institucija u Zagrebu. Prije otvorenja samoga plesa skupili su svi počasni gosti na veoma ukusno opremljenoj estradi. Oko ponoći održao se svečani banket za počasne goste, koje je kratkoj nazdravici pozdravio predsjednik Žid. Akad. Potp. Društva g. Oskar Fischer.

U lijepom animu potrajao je ples do u ranu zoru. Predredba je donijela i lijep materijalan uspjeh.

Zahvala Žid. Akad. Potpornog Društva.

Budući da je s tehničke strane neprovedivo, da se svakom posebno zahvali, čini to Židovsko Akademsko Potporno Društvo ovim putem, te se najsrdačnije zahvaljuje svim ličnostima, koje su svojom dobrohotnošću i sretljivošću doprinijele uspjehu njegovog sajnog plesa dne 1. o. mj. Napose se zahvaljuje gornje društvo našim odličnim gospodjama, koje su požrtvovnim i izdašnim radom na više doprinijele uspjehu zabave.

Iz Židovskoga Narodnog Društva u Zagrebu.

U četvrtak dne 11. februara u pol 9 sati uveče održat će se u Vijećnici Izrael, bogoštovne općine društvena priredba na kojoj će inž. Otton Rechnitzer održati predavanje »O Jugoslavenskoj Halučkoj Farmi« u Erec Jisraelu« a g. Aleksandar Licht govorit će »Svečano slovo«. Pozivaju se svi članovi društva, da tom sijelu neizostavno prisustvuju. Odbor.

Cercle Hatarbut.

U subotu dne 13. februara drži u prostorijama Cercle Hatarbut, VI. Peščenica broj 9, g. dr. Feliks Kohn predavanje: »Dr. Friedrich Nietzsche o židovstvu«. Pristup slobodan. Početak u pol 9 sati na večer.

BJELOVAR.

Iz Povjereništva Keren Kajemeta. — 'Odličan primjer. — Našu štampu. — Iz Mjeseca Cij Organizacije. — Degel J. (Od našeg redovitog dopisnika).

Dolaskom dra. Singera, tajnika zemaljskog povjereništva Keren Kajemeta osnovano je u Bjelovaru povjereništvo, koje je uzelo za čvrstu zadaću ne samo namaknuće propisane kontingenta, nego i populariziranje ove narodne institucije među svim Židovima bez obzira na njihovo stajalište.

U povjerenstvu nalaze se ovi sumišljenici: kao predsjednik naš vrijedni sumišljenik i radnik za halučku farmu Dragutin Ländler, kao tajnik Joze Weber, te kao novi povjereništva prof. Rudolf Šaj, vet. Ferdo Švrftjuga, dr. Bela Milhofer, Lav. Hirschl, Ljudevit Fuchs i sip Altmann.

Povjereništvo proširuje svoj djelokrug i na sva mjesta koja potpadaju pod bjel. bogoštovnu općinu, te će u najskor.

VELIKI KOSTIMIRANI PURIMSKI PLES

Cercle Hatarbuta

bit će dne 20. februara u svim prostorijama Hrvatskog kola II. Fijanova ulica. Kostimi neobvezatni. — Početak u pol 9 sati. Pristup uz pozivnicu. Ulaznina 30 dinara, za studente 15 dinara. Pretprodaja karata i reklamiranje pozivnica u tt. Herlinger & Weiss, Jurišićeva ulica 26.

NAOČALE I CVIKERE izrađuje se stručnjački najtočnije i najjeftinije samo kod »OPTIKE«, Jos. Juvan, Ilica 63. Popravci obavljaju se brzo i točno.

eslićevi liker! su najbolji

eslićevi liker! su nedostiživi

eslićevi liker! su nedostiživi specijalitet

Teslić-likeri

S I S A K

OMLADINSKI POKRET

Ahdut Hacořim

Č. G. Zagreb, 3. II. 1926.

I.

U zadnje se vrijeme često u javnosti pojavljivao pojam »cofe«, a da do danas, čini se, nije jasan. Ima tome i razloga. Ahdut-hacořim je tako jednovita, gotovo bismo rećli i neproizvodna organizacija, koja ne omogućuje onima, koji izvan nje stoje jasan uvid u svoju svagdašnjicu. A sami cofim nje nisu gotovo nikad do danas javnosti govorili o sebi. Tako gotovo i nema drugih dokumenata o Ahdutu, nego »Načela Ahduta«, »Knjiga Ahduta« (vidi Vjesnik S. Ž. O. U. od aprila 1925.), rad za KKL, nekoliko ljudi, koji su već i koji idu na hahšaru; nekoliko neautentičnih članaka, pa konačno nekoliko pozdravnih brzojava prigodom različitih vijećanja. Sve to je tako malo i tako se različito može tumačiti, da je čini se potrebno u zbijenoj formi reći koju o Ahdutu.

II.

Iza kako je god. 1919. stvoren Savez Židovskih Omladinskih Udruženja, pojavljivale se u njemu češće težnje za nekim »pravim« omladinskim pokretom. Pod dojmom velikih prevrata po svemu svijetu, a osobito na istoku Evrope revolucija je češće i omladina u S. Ž. O. U. Te revolte su različitim plodovima rodile. Jedni su bezuvjetno negirali galut u ma kome obliku i išli su u Erec. Drugi su stvarali krug »Drors«, koji je za vrijeme zagušljive prevratne poratne atmosfere lupao šakom o kafanski sto i vikao za oslobodjenje i preobraženjem. Treći su po uzoru njemačkih i poljskih izletnika stvorili »Wanderbund«, no raspao se, jer je kopija bila slaba i neprijateljena našim prilikama. Četvrti su stvorili »zadrugu«, krug saveznih ljudi, koji najvećma osjeća i snosi odgovornost za Savez i koji je spreman da do kraja bude vjeran svome idealu. Zadruga se razbila na ljudima, no baš je zadruga pravi preteča Ahdut-hacořima. U Zagrebu, Sisku i Sarajevu stvorile se male ćelije, koje su u životu provodile misli zadruga. Te grupe, koje su se zvale »Haolim«, »Grupa Mladih Omladinaca«, pa »Hašomer«, sastale su se na petome sletu S. Ž. O. U. u Novome Sadu dne 20. VIII. 1924. i stvorile na izletu u Kamenici interteritorijalnu organizaciju u S. Ž. O. U. i nazvali je »Ahdut-hacořim«, Savez izletnika.

III.

Načela su Ahduta sastavljena još u augustu 1924. i interesantno je kako se njihov duh apsolutno pokriva sa duhom, koji vlada načelima »Brit hanoara«, svjetskoga omladinskoga Saveza, koji je stvoren u isto vrijeme u Dancigu. »Ahdut-hacořim čine mladići i djevojke, koji se — željni života i rada kako odgovara omladincu cionisti — skupiše, da u kvucama intenzivnim duševnim i tjelesnim radom i zajedničkim životom zadovolje tim svojim potrebama.«

»Cilj je Ahdut-hacořima: a) da iz svojih članova stvori ljude, koji će svijesni odgovornosti, što cionizam od njih traži, moći da svoj život odrede prema potrebama naroda; b) da svojim članovima približi životom i odgojom židovstvo i njegove vrjednote i c) da ih tjelesnom i duševnom odgojom dovede do onoga idealnoga tipa Židova, koji je — noseći u sebi sintezu mladosti i jakosti duševne i tjelesne — potreban za zdrav i stvaralački život u Erec Jisraelu.«

»Jezik je Ahdut-hacořima jevrejski.«

Ahdut-hacořim je radikalno palestino-centričan i traži od svojih članova »hebraizaciju«, »judajzaciju« i »socijalizaciju« života i aliju.

Ahdut se temelji na kvucama od 5—12 članova. Svaka kvuca ima vodju (roš-kvuca). Sve kvuce jednoga mjesta čine kibuc (mjesna organizacija). Sve vodje jednoga kibuca čine kvucati hamanhigim (sastanak, krug vodja), a jedan je od njih roš-kibuc (vodja mjesne organizacije). Na čelu je Ahduta hanhaga (vodstvo) od tri člana (od osnutka Ahduta bili su u hanhagi Šalom Freiberg, Čiča Gross, Cila Sandel. Zatim su ušli Josip Milhofer i Bukica Konforte, a iza kampa na Bledu izašli su iz hanhage Cila Sandel i Bukica Konforte), koji između sebe izabiru manhig harašia (vrhovni vodja, od osnutka Šalom Freiberg). Tehnički posao vrši misrad (biro) Ahduta, kojemu je na čelu član hanhage Č. Gross, a ostale članove misrada imenuje hanhaga. Od svih referata u misradu najvažniji je referat za hahšaru (vodji Josip Milhofer). Sve vodje Ahduta sastaju se na poziv hanhage na Vijeće vodja (vaad hamanhigim). Do sada su: na Pesah 1924. u Sarajevu i u decembru 1925. u Zagrebu, gdje se rješavaju sva pitanja Ahduta. Svi cofim sastaju se na kempovima (prvi je bio u augustu 1925. na Bledu.)

IV.

Ahdut-hacořim se sastoji danas od tri po hanhagi potvrđena kibuca (hanhaga potvrđuje i prima članove, vodje kvuce, kibuce) Ruma, Zagreb i Sarajevu i od dva pokusna kibuca (prije nego se člana, vodju, kvucu, kibuc primi, mora da bude neko vrijeme na pokus da se vidi pristaje li u Ahdut) Mitrovica i Vinkovci. Osim toga ima i članova pojedinačno (članovi su cofim t. j. pravni, orhimi t. j. izvršujući i politični). Svega ima oko 250 članova.

V.

U razvitku Ahduta ima tačka, koja ga očito dijeli u dvije strane. Jedno je Ahdut do kampa na Bledu, a drugo je Ahdut poslije kampa. Dok je prva pola karakterizirana »propovijedanjem« novih ideja, oduševljavanjem, organiziranjem, dotle druga jasno i nedvosmisleno odbacuje »oduvševljavanje« i

traži djela, realnosti, čine. Do Bleda se manje ili više bajalo, od Bleda se oprezno i trijezno razmišlja. Iza prvih bezbrižnih časova, iza prvoga pianstva i oduševljenja, javljaju se pomalo vodjama bore na čelu, gržu ih brige, pitanja, sumnje. »Idemo li pravim putem?« Sva ta atmosfera, koja se od Bleda amo spremala, izbila je na drugome vaadu, pa je eto baš zato drugi vaad karakterističan za razumijevanje situacije u Ahdutu.

Na vaadu su izbila ova pitanja: Što će biti s onima, koji ove godine svršavaju srednje škole? Je li cofim smiju na univerzu? Je li smije netko tko hoće bezuvjetno da ide u Erec Jisrael uplvisati na članove svoje kvuce u tom smislu da i oni hoće bezuvjetno u Erec? U koja zvanja treba ići? Tko će finansirati hahšaru? Što će biti sa cofim, koji dodju u Erec? Kakov je odnos Ahduta prema drugim omladinskim Savezima? Ta su sva pitanja pa i još druga sitnija, ležala kao mora na vaadu, pa se to osjećalo i u referatima, koji su bili umorni i u debati, koja je bila veoma oštra a često i pretjerano uzrujana. No vaad je donio pročišćenja.

Ahdut-hacořim se i nadalje smatra oml. pokretom, koji stoji za ledjima židovskom radništvu u Erec Jisraelu. Princip je prema tome Ahduta, da će svaki cofe u radničku Palestinu. Zbog toga ne smije ni jedan cofe u »galutska zvanja«, dakle neka ne ide na univerzu, u urede i sl., nego u produktivna zvanja. Svako je zvanje za Palestinu potrebno, no svatko tko ide preko, mora da je stručno dokraja izobražen. Na hahšaru, a osobito na aliju ne smije ni jedan cofe, koji ne vlada potpunoma hebrejskim jezikom, a i duševno i tjelesno je sposoban. Za finansiranje hahšare, alije i hitjašvuta stvoreni su fondovi (vidi izv. u »Židovu« br. 2. 1926.). U Erecu si cofim zamišljaju naseobu u Erecu zajedno ili kraj one omladine, koja ih je srodna. A to su oni omladinski savezi, koji stoje na principima »Brit hanoara«.

Vaad je dakle pokazao, da se cofim bezuvjetno smatraju pokretom, koji stoji za ledjima palestinskom radništvu i da u tom smjeru hoće da odgaja svoje članove i da vodi sav rad, jer vjeruje u one sitne pokušaje u Erecu, iz kojih će da nikne Obnova. A cilj je Ahduta obnova sebe i Zemlje. »Znamo mi, da je u Erecu danas loše, i gore je nego zamišljamo — no baš to naš privileži. Kad bi sve u Erecu bilo u najboljem redu, kad bi Erec bio obnovljen, a Židovi ne bi bili oni gadni, glupi, vječito getski — onda bismo se teže odlučili. No sve je danas loše, treba iz temelja graditi, treba nove cigle! A cofim neka budu cigle. Buntovne no predane!«

Vaad je donio pročišćenja.

U svakom se životu čovjeku radjaju često sumnje, što je čovjek dublji, finiji, to su sumnje jače i češće. A jednako je i sa živim pokretima. Izvještaji o »Hašomeru« u Poljskoj, o »J. J. W. B.«-u u Njemačkoj, pa vijesti što ih imamo od svukud pokazuju, da su danas ista pitanja, iste sumnje, koja se javljaju u Varšavi, Berlinu, Wenu, Erecu i — Zagrebu. Svugdje su jednako goruća i svugdje su jednako svladana. A ta nam činjenica potvrđuje, da Ahdut živi savremeno, jer u isti čas spontano reagira jednako kao i sva brithanoarska omladina.

No svaka svladana sumnja, svaka izvoštena borba jačaju i snagu i uvjerenje. Pa tako je i Ahdut iza te svoje unutarnje duševne borbe jači, vedriji i borbeniji izašao na sunce pun jedre volje za borbom za izvršenje svojih ideala.

»GIDEON«

slobodni časopis židovske omladine Jugoslavije
God. VII. Svezak I,

Upravo izlazi iz štampe 1. svezak VII. god. »Gideon«-a, slobodnoga časopisa židovske omladine Jugoslavije sa slijedećim sadržajem: Šalom Freiberg: Salamunova pesma nad pesmama (esej); Erih Artur: Hasidska legenda; Salamunova pesma nad pesmama, preveo sa hebrejskoga Šalom Freiberg; Erih Artur: Meteor; Eugen Šarin: Grad (groteska od mraka do jutra); Čiča Gross: Dvije pjesme; Menahem Jon: Dvije pjesme iz kala; Leja Levi: Vladimir Žabotinski; Martin Buber: Nova Zajednica. — KNJIŽEVNI PREGLED: Ben Josef: Dva junaka (Josef Trumpeldor i Rosa Luxemburg); Jakov Maestro: Hajim Brenner; Ben Josef: Palestina u povijesti; Cvi Rothmüller: Dubnovljeva povijest židovskoga naroda, svezak II; Ben Josef: Biblija flamskoga naroda (Charles de Coster: Tyll Ulenspiegel und Lamm Goedzak); Čiča Gross: Kinoroman o Palestini (Pierre Benoit: Jakobov zdenac). — MUZICKI PREGLED: Egon Goldner: Maurice Ravel. — BILJEŠKE: Šalom Freiberg: Hebrejske reči u hrvatskom jeziku (Prilog k anketi); More: Svjetski Savez Hebrejskih Učitelja.

Ovoj svesci priložena je reprodukcija biste prof. Hermann Schapire, što ju je izradio naš talentovani kipar Slavko Bril.

»Gideon« izlazit će odsada godišnje u 6 svezaka po 48 stranica. — UREDNICI: Čiča Gross i Joel Rosenberger. PRETPLATA iznaša godišnje (6 svezaka) 60 Din., polugodišnje (3 sveska) 30 D. — UPRAVA I UREDNIŠTVO »Gideon« nalazi se: ZAGREB, ILICA 31. III.

MIRKO ŽUGEC

Zagreb, Duga ul. 13.

Specijalna trgovina: antiknog pokućstva, zbirka oružja te raznih drugih starinskih predmeta, ujedno specijalna radionica za restauriranje antikviteta.

Jedan dokument iz omladinskog pokreta

Današnji omladinski pokret nosi u sebi smisao ostvarivanja. Ne zanosi se za daleke nebuloznosti, nego kroči u granicama stvarnoga bivanja. Cirkular vodstva najpozitivnijeg Saveza u židovskom omladinskom pokretu Njemačke, Jung - Jüdischer Wanderbund-a, koji ovdje donosimo je jasan dokument o tome. Cirkular se odnosi na vijeće toga Saveza, koje se održalo u decembru 1925. u Magdeburgu. Jung-Jüdischer Wanderbund je radikalno palestino-centričan i ima danas oko stotinu svojih članova među pionirima u Erecu. Naš »Ahdut Hacořim« je u živom kontaktu sa tim omladinskim izletničkim savezom, pa nam je ustupio ovaj cirkular vodstva J. J. W. B.; to vodstvo čine: H. Gradnauer, W. Heilbrunn, G. Lubinski i F. Noack.

I.

Dragi haverim i haverot, ovo vas cirkularno pismo treba da informira u zbijenoj formi o magdeburškom Vijeću.

Čini nam se, da mu je glavni uspjeh u tome, što nam je donijelo oslobodjenje od dogmatske vezačnosti. Zapravo se nije ništa u našem naziranju promijenilo. Naš cilj, socijalističko društvo Židova u Erec Jisraelu, ostaje nepromijenjen. No to nije više formula, koju nesmotreno primamo; osjećamo u sebi pravo i dužnost, da svoje naziranje okušamo na zbilji života. Cionizam i socijalizam imaju za nas tek po tome svoje pravo značenje i snagu, da se za njih borimo. Moramo da svoje ideje okušamo na stvarnome životu. Nije pravi cionista, koji cionističke fraze opetuje, nego tko je sam jednoc sumnjao i svoje sumnje svladao. Nije socijalista, koji se smiri kod marksizma, što ga je iz druge ili treće ruke primio, ili kod druge koje socijalističke ideologije, nego samo onaj, koji je svojim razmišljanjem, ufanjem i doživljajima došao do spoznaje. Zato je bilo dobro, da smo na početak vijećanja stavili pitanje, da li smo na pravome putu. Valja da imamo hrabrost, da si ovo pitanje i opet postavljamo.

II.

Činjenica je, da danas još nema u Erec Jisraelu samostalno gospodarstvo, nošeno židovskim narodom; zato nužno ni palestinsko radništvo ne može da reprezentira nikakovo socijalističko gospodarstvo ni društvo. Vidimo dabome, da ima početaka, koji imaju čvrstu tendencu socijalističkome društvu, no nigdje još ne možemo računati postignutim konačnim stanjem, koje bi zadovoljilo socijalističke težnje i teorije. Morat ćemo zauzeti oštar stav, da priznamo, što je doista pozitivno, a da fikcije otklonimo. Moramo da smo si na čistu, da je za nas apsolutno nevažno, da li ćemo mi i naša generacija dostignuti cilj. Pokret, ideja, rad za cilj neka nam bude sve. Dokraja moramo da se oslobodimo predodžbe, da možemo u Erec Jisrael, da tamo nadjemo sigurni i smireni život, nošen već oblikovanim društvom. U Erec Jisraelu morat ćemo se oduprijeti, unutar ili izvan kvuce, o sebe, o svoje umijeće i o svoju sigurnost, a da uzmognemo ravnovrijedni da sudjelujemo pri izgradnji. Zato hahšara znači: steći jakost volje i sigurnost cilja, steći stručnu izobrazbu. Samo zreli i vrijedni ljudi mogu da nešto dadnu Zemlji.

III.

Nikada i nikako ne smije hahšara da bude tek sredstvo, koje će nam omogućiti aliju, nego već mora tu da bude svaki čas uperen našoj izobrazbi k cilju. Ako smo i teška srca na Vijeću odlučili, da tražimo mnogogodišnju hahšaru, onda smo to učinili pod tim aspektom, da je svaki od nas, koji ima stručno znanje, pojačanje za Erec Jisrael. Svaki bi od naših ljudi morao da ima osjećaj, da je samo onda korisni član palestinskoga jišuva, ako je sručno potpunoma izobražen. Usto treba spomenuti i ljudsku sigurnost, koju se baš i stiče dobrom i brizljivom izobrazbom zvanja.

IV.

Ideja o saveznom naselju nije baš naglašavana u Magdeburgu, jer i nije bitno pitanje, koje bi nam ikad moglo da postane samosvrhom. Da se je o tome pozitivno raspravljalo, znači oslobodjenje od dosadašnjega dogmatičkog gledanja i odbijanja naprećac. U tom pitanju vidimo svrhovitost, put, no nikako cilj. Ako preduvjeti reknu, da treba aliju grupa protežirati, omogućit ćemo ljudima, koji to žele, da u Erec Jisraelu ostanu skupa. Načelno ne vidimo u tome prednosti, te za sada odbijamo to naselje kao cilj i djelo Saveza. Kraj sadašnjega stanja razvitka Zemlje, pa kad znamo kako se teško naši ljudi uživljavaju, ne ćemo ipak da se ne osvrnemo na spoznaju, da može da ima mnoge prednosti kad haverim jednoga Saveza duže ili moguće zauvijek zajedno žive.

V.

U okviru ovih referata, koji su se obazirali na Palestinu, važno je bilo pitanje sistema odgoje. U tom su smjeru okruzi željeli pobuda i predloge. Vijeće nije tu jasno odgovorilo, pa i nije moglo. Možemo već danas samo jedno reći: Ne vjerujemo dabome u jedino spasonosnu snagu odgojnih sistema. No u Savezu su danas mišljenja o tome pocijepana, da li takov odgojni sistem imade i relativne važnosti. Vijeće se zato zadovoljilo time, da rekne, da se ne smije rad Saveza ograničiti na dijelom silom prilika zbijenu odgoju samo u smjeru cionizma i socijalizma, nego da odgojni cilj Saveza mora da bude čovjek sa svestrano razvijenim unutarnjim životom.

VI.

U Magdeburgu smo izbacili krilaticu o hebraizaciji Saveza. Opetovano smo to već tražili od Saveza. No sada neka hebraizacija stupi u središte našega rada. Naši ljudi neka tek ne uče hebrejski. Hebrejski neka postane sve to više jezikom Saveza. Neka se stvori javno savezno mišljenje, koje će taj postulat u naših ljudi provesti. Dabome da ne mislimo, da se prisilom ili izvanjim sredstvima (ispiti itd.) može što polučiti. Naša se odluka rodila iz spoznaje nužde. To mora da daje Savezu moralnu snagu, da uvrsti svakoга od svojih haverim, pa i najmlađega, u taj rad. Već smo u cirkularu br. 2. naglasili, da hebraizacija, bez obzira na to što omogućuje sudjelovanje na novom hebrejskom životu, po sebi znači vrijednost, jer je to pokušaj, da se u njemačkom cionizmu rodi primjer kruga, koji govori hebrejski.

VII.

I t. zv. pitanje starijih se riješilo. Tko je toliko srećan te može sam da odlučuje o svojoj sudbini pa se sprema za Palestinu, ne mora već da bude i bolji haver od onoga, koji se zbog bilokojih zapreka mora ograničiti na to, da u galutu radi za Savez i za ideju. Svatko mora da djeluje na svom položaju. Može da je njegov rad za Palestinu u galutu važniji, nego njegov rad u Zemlji. Nije najbitnije, da se živi u Palestini, nego da se svim svojim silama predamo radu za izgradnju Palestine. Vidimo neke mogućnosti da stariji haverim, koji mora da ostanu u galutu, ovdje idu na svoj položaj i da ovdje čine vrijedna djela.

VIII.

Promotrimo li Vijeće pod aspektom, da je trebalo da oslobodi Savez od dogmatičnosti, činiće nam se da je uspjelo. Isprva se uopće nije razumjelo, o čemu se radi. A onda je nastupila u Savezu nesigurnost, koja se temeljila na tome, što se činilo da su oduzeti neki potpornji, koji su dosada nosili misaoni svijet Saveza. A onda dolazimo i izvorima onoga svečanoga i jednodušnoga raspoloženja, kojim je Vijeće završilo, koje nije nitko izazvao, a koje nas je sve obuzelo. Taj nam se čas čini kao raspoloženje u čovjeku, koji se netom oslobodio roblje. Osjeća da je slobodan svojih lanaca, no u osjećaj slobode miješa se već briga pred time što ga eto čeka. Sam je na svojim nogama. Sloboda mu znači i odgovornost. Mnogošta nam je postalo nesigurno, što nam se prije činilo nepromijenljivim, sumnje su nam se porodile, gdje smo prije slijepo vjerovali. No za to smo zamijenili slobodu, da uzmožemo stajati na svojim nogama i da idemo svojim putevima. I još jednom treba reći, da nam se čini jednim od bitnih uspjeha Vijeća i njegovih rasprava, što ideologija i stav Saveza ima bezuvjetno životne mogućnosti, mjereno na palestinskoj zbilji, zatim da možemo sve učiniti, da svoje ideje pretvorimo u djelo i u zbilju. Naš cilj nijesmo izgubili, put nam je slobodan. Zapreke za nas više ne znače opasnost da izgubimo cilj.

Cijonistički omladinski pokret u Poljskoj

»Jüdische Rundschau« od 22. I. 1926. donosi iz pera svoga varšavskog dopisnika odlični pregled omladinske cijonističke situacije u Poljskoj, pa ga prenosimo radi njegove aktualnosti.

Cijonistički omladinski pokret u Poljskoj pokazuje zadnjih godina istu sliku raspadanja, duševnoga siromaštva i opadanje intenziteta u radu, kao i u svim drugim zemljama. Ova zemlja židovskih masa, koja ima relativno jaku cijonističku organizaciju, nema cijonistički, duševno izgrađeni i jakim idealizmom oduševljeni podmladak. Stara cijonistička garda u Poljskoj dobro poznaje te žalosne prilike, i često se na njih tuži — no čini veoma malo, da ih popravi. Uostalom — to treba odlučno naglasiti — omladinski se pokret ne može iz zemlje izbiti. Najvažniji mu je predvjet živ duševni sadržaj i idealizam spreman na čini i na žrtve. No treba nažalost priznati, da poljskome cijonizmu već dugo ne dostaju ove vrijednosti. Otkad su t. zv. »opći cijonisti« sve to više izričita desničarska građanska stranka, nije čudo, da se omladina udaljuje od cijonizma. Time ne optužujemo »opći cijonizam« (stamicionizam) u Poljskoj, tek treba da u tome sklopu objektivno priznajemo, da program (pa ni »ponašanje«) toga cijonističkoga centra ne pobudjuje razvitak cijonističkoga omladinskog pokreta.

Uostalom opaža se u zadnje vrijeme pogdjekada nako novo micanje u omladinskom pokretu. Rezultati su još neznatni. Savezi cijonističke akademske omladine pokazuju veoma malo aktivnosti. Dapače i u velikom akademskom potpornom društvu, gdje će sad cijonistički studenti zacijelo imati većinu, njihova je inicijativa preslaba. Na čisto cijonističkom području posvema je zavladała tišina. U Krakovu se u zadnje vrijeme nešto miče. Od dva mjeseca izlazi ondje na poljskom jeziku cijonistički list »Cofim«, koji izdaje cijonistički studentski savez »Hašahar«. Ovaj list hoće da bude nasljednikom poznatog, u cijonističkoj tradiciji Poljske u dobroj uspomeni sačuvanoga lista »Moriya«. Uspije li to, dat će cjelom omladinskom pokretu u Poljskoj novoga zamaha.

Srednješkolska mladež, koja je nekoć imala opsežnu cijonističku omladinsku organizaciju, iz čijih su redova proizašli najbolji današnji cijonistički vođe, nije nikako u kontaktu s cijonizmom.

Gdje ima omladinskoga pokreta, vodi se doduše pod najboljom cijonističkom zastavom, no snažno razvijenim osobitim značajkama. Tu treba u prvome redu spomenuti »Hašomer Hacaïr«. Ova 12-godišnja omlad. organizacija stekla je već slave u cijonističkom pokretu, a osobito u životu radne Palestine. »Hašomer« je bio i jest prvenstveno izvanredno odgajalšte, koje može da stvaralačkoj Palestini privodi predane pionire. Pokret, koji je za rata djelovao i na cijonistički omladinski pokret Zapada, a od ovoga opet primio poticaja, od onda je veoma narastao i prošao je razvitak, koji je veoma zanimljiv i značajan za cijonizam i za raspoloženje među najboljim u omladini.

»Treća alija« sadržaje mnogo poljskih »šomrim«, koji su kraj neizrecivih poteškoća napustili dom i školu te započeli novi život u Palestini, život pun žrtava i muka, za ovu omladinu najbolje i najteže iskušenje njihove cijonističke svijesti, njihova značaja i jakosti volje. Izvanredno su iskušenje svladali; grupe »Hašomera« broje među najbolje u zemlji. No alija je oduzela organizaciji u galutu najbolje sile, koje se nije mogla naknaditi i zato se u narednim godinama zapažalo opadanje. Veza sa članovima u Palestini bila je veoma slaba. Šomrim su u Palestini imali onda baš najveće teškoće i svoje brige pa nijesu mogli podržavati živu vezu s galutskom organizacijom. Zbog ograničenja imigracije određeno su ih vrijeme mogli slijediti tek malo šomrim.

Od dvije godine promijenilo se stanje potpunoma. U Bet-Alfi bio je sastanak palestinskih šomrim, na kojoj se odlučiti stupiti u živu vezu s »Hašomerom« u galutu; najbolji među njima posjećuju na duže vrijeme Poljsku. Razdoblje »četvrt« alije opet je mnogo šomrim povelu u Palestinu i tako je došlo do zblizjenja između tako reći dviju »generacija« »Hašomera«. Ovo zblizjenje unijelo je novi život u organizaciju i stavilo je pred nove, lijepe ali teške zadaće.

Od 23.—29. decembra prošle godine bilo je u Varšavi savezno vijeće »Hašomer Hacaïra«. Debata, koja se tamo vodila pa stvorene odluke daju pravu sliku sadašnjih struja i ciljeva »Hašomera«.

Vijeće je prije svega još jednom potvrdilo već u Dancigu (august 1924.) precizirani položaj »Hašomera« unutar cijonističkoga pokreta; Sam »Hašomer« nije stranka i pitomci, koji iz njega izlaze ne smiju da pripadaju nikoj stranici. Članovi »Hašomera« pripadaju u Palestini vanstranačkoj »Histadrut haovdim« (općoj radničkoj organizaciji), a »Hašomer« se u galutu smatra platformom »Histadruta«, čija načela i zadaće drži i svojim. »Hašomer« se prema tome ubraja onim cijonističkim savezima, koji priznaju program radne Palestine i koji ga pomažu ostvarivati.

Vijeće se veoma opširno bavilo problemom takozvanih »starijih« šomrim. Već godinama ide pitanje, kojim ličnim životnim putem mora osamnaestogodšnji pitomac »Hašomera« da udari; smije li se na pr. posvetiti universitetom studiju i sl.? Trebalo je dakle prije svega jasno i nedvosmisleno odrediti, je li je »Hašomer« opći omladinski pokret, koji određeno vrijeme (4—6 godina) odgaja mlade ljude u cijonističkom smislu, a da se ne brine za životni put svojih pitomaca, t. j. da se ne brine za ostvarenje onih ideala, koji su im uočepljeni, a konačno je trebalo po mogućnosti tačno opisati te ideale.

Za nekoje je taj problem bio vrlo jednostavan i jasan.

drugi su ga dugo raspravili, dok se nije konačno zadnje Vijeće jasno o tom pitanju izrazilo. Ideal je »Hašomera«, da u galutu odgoji takove mlade ljude, koji će svoj život udesiti samo u Palestini i samo na temelju vlastitoga, produktivnoga, fizičkoga rada u zajednicama. Iz toga je prosljedila nužna konzekvencija, da se pitomcima »Hašomera« zabranilo, da se spremaju za duševna zvanja dok su još u galutu. (To dabome ne znači zabrana intelektualne odgoje!) S time u vezi upotrijebila se loša riječ »proletarizacija«, kojom se htjelo označiti produktivaciju fizičkim radom.

Ova odluka znači dabome ozbiljni zov: »Svi šomrim u Erec Israel«, da se ondje uvrste u radničku obitelj, a da kraj svega toga ne napuste u Zemlji svoju pripadnost kao šomrim. Ako ta odluka treba doista da se provede, mora da se »Hašomer« u galutu više nego dosada posveti sistematskoj fizičkoj halšar. Iju toj su stvari stvoreni važni zaključci. Zemljoradničke i obrtničke stanice za izobrazbu, koje već postoje, moraju se izgraditi, a osim toga treba u Poljskoj stvoriti centralnu gospodarsku školu, kojom će upravljati šomrim iz Palestine, a odgojit će u dvije godine šomrim praktično za Palestinu.

»Hašomer« broji danas u Poljskoj oko 12.000 članova te izdaje dva časopisa na hebrejskom jeziku. U cijonističkim redovima, a osobito među klacionistima vlada veoma hladan odnos prema »Hašomeru«. Korij ga se zbog »ekskluzivnosti« zamjera mu se, a da se ne priznaje, da naglašava svoju srodnost sa cijonističkom radničkom strankom. No to proizlazi iz odgojnoga porograma »Hašomera« i nema ništa zajedničko s politikom. Treba žaliti, da stariji cijonisti zatvaraju oči i da ne razumiju, da se današnjoj židovskoj omladini može pristupiti samo velikim i određenim idealima.

*

Od neko se vrijeme počinje u mnogim gradovima Poljske organizirati drugi omladinski pokret, koji se javlja pod imenom »Gordonia« te izdaje pod istim imenom hebr. omladinski časopis. Već samo ime označuje program organizacije. Hoće da odgoji židovske omladinske krugove u duhu ideala A. D. Gordona i »Hapoel Hacaïra« u Palestini. Dabome da ima dodirnih tačaka sa »Hašomer Hacaïrom«, a na drugu i znatne oprečnosti, na koje se medjutu ne može osvrnuti, jer taj pokret ne pruža još dosta materijala. No već i danas mu se može prorokovati lijep razvitak, a i — željeti.

*

Da je židovska omladina prijemljiva samo za jake ideale, a da na drugu ima opasnost, da se jaki ideali izmiješaju s jako iznesenim idealima, dokazom su takozvane »Hašahar« grupe, koje su u zadnje vrijeme nastale u više mjesta u Poljskoj, a na svoj su odgojni program ispisali krilatice Žabotinskoga. O revizionizmu u Poljskoj donijet ćemo nešto naskoro u drugoj vezi. No moramo već danas, da upotpunimo sliku cjelokupnog sadašnjeg cijonističkog omladinskog pokreta, spomenuti ove grupe i njihovu — štetnost. Ta svakome, koji se bavi omladinskim pokretom, jasno je, da politički program Žabotinskoga nema ništa zajedničkoga s omladinskim pokretom ni s omladinskom odgojom. Za revizionistička državna i gospodarstvena pitanja ne može da ima razumijevanja omladina, koja je daleka cijonizmu. Ostaje dakle samo ideal legaje, koji zacijelo mlade duše veoma privlači. No kako je u zbilji? Katkad se na cijonističkim priredbama vide grupe u vojničkoj odori, koje se vojnički drže pri pjevanju Hatikve, te često viču »Hedad Žabotinski«. Zar doista može i smije da ovakov militarizam bude odgojnim idealom židovske omladine?

Razne vijesti

Židov izabran u sirsku Narodnu Skupštinu.

Alepo, 30. januara (ATJ). Židov, Ruhamim Nahmed izabran je kao jedan od poslanika iz Alepa u sirsku Narodnu Skupštinu.

Nacionalne želje Arapa.

Jerusolim, 2. februara. (Posebni Izvještaj A. T. J.) Arapski dnevnik Fata Ularab, koji izlazi u Damasku, demantuje sve vijesti evropskih novina o panmuslimanskom pokretu u sjev. Africi, Egiptu, Palestini i Siriji, koji bi imao da stvori arapsku republiku, te dodaje, da se Arapi bore za preporod svoje narodne kulture, a ne radi se o religioznome pokretu.

Komunisti se ne će puštati u Palestinu.

Jerusolim, 1. februara (ATJ). Šefovi javne sigurnosti u Palestini, Siriji i Egiptu sastali su se u Kairu, (kako saznaje Palestine Telegraph Agency) i izradili zajedno plan o regulisanju putnica, da se priječi dolazak komunista u ove tri zemlje. Ovaj plan o novom regulisanju putnica bit će predložen nadležnim vlastima spomenutih triju zemalja.

31.638 desjatina zemlje za kolonizaciju Židova na Krimu.

Moskva 2. februara (Agence Telegraphique Juive). 31.638 desjatina zemljišta bit će dodijeljeno za kolonizaciju Židova na Krimu. Centralni izvršni komitej sovjetske republike na Krimu, dao je upute komesaru za poljoprivredu, da neposredno provede parcelaciju zemljišta dodijeljenog za nove kolonije.

SPECTRUM d. d.

Ing. Kopista, Dubsky i Krstić

Tvornice ogledala i brusione stakla

ZAGREB BEOGRAD OSIJEK LJUBLJANA VII.
Kukovičeva ul. 23. Banatska ul. 2. Desetičina ul. 39. Medvedova u. 38.

Zrcalno staklo - Portalno staklo - Mašinsko staklo 5-6 mm - **Ogledala** u svim veličinama i oblicima - **Brušene ploče** - Uvinate ploče - Ustakljivanje u mjedi - Fin ogledala.

rije vrijeme izdati posebni cirkular, dok će nekoji članovi povjereništva poći u obližnja oveća sela da organiziraju sabiranje prinosa.

Prigodom smrti inž. Mirka Webera sakupljena je lijepa svota, koja je namijenjena za upis istog u zlatnu knjigu.

*

U svom referatu izjavio je dr. Singer, da Bjelovar imade još neki iznos da doprinese za halučku farmu. Naš vrijedni sumišljenik gosp. Lav. Hirschl izjavio je odmah da će namaknuti potreban iznos.

I drugi dan gosp. Hirschl imao je cijelu svotu i odaslao je na potrebito mjesto. Moramo naglasiti da je g. Hirschl poveo svoju akciju velikim dijelom kod necijonista, koji su se odlično odazvali, te time treba uspjeh g. Hirschlu dvostruko čestitati. Kako čujemo nastavlja gosp. Hirschl i dalje svom akcijom, te mu želimo u njegovom plemenitom nastojanju najbolji uspjeh.

*

Za vrijeme razgovora sa gosp. dr. Singerom zauzela su se mnoga gospoda za propagiranje »Židova«, odnosno za potrebu, da »Židov« udje u svaku jevrejsku kuću. Ošobito se za ovo zauzeo g. Ignac Fürst, pa se nadamo da će u tu svrhu poduzeta akcija pokazati, koliko shvatanja imade u Bjelovaru za naš list.

*

Pobudom nekih mlađih ljudi vodjeni su pregovori oko toga, da se od temelja reorganizira naša Mjesna Cijonistička Organizacija. Nenadanom smrću inž. Mirka Webera, došla je ova stvar malo izvan dnevnog razgovora, tako da će tek za nekoliko dana biti sazvan sastanak istaknutih cijonista glede osnutka čvrste mjesne organizacije.

*

Omladinsko udruženje ne radi, ali ima nade, te će pomlađjen Degel-Jehuda barem u svojoj dječjoj sekciji i maraštaju poraditi oko toga da društvo očuva čvrst temelj.

SLUŽBENA SAOPĆENJA

IZ SJEDNICE RADNOGA ODBORA SAVEZA CIJONISTA.

Na sjednici R. O. od 2. II. 1926. date su upute gospodi, koja polaze na cijonističku agitaciju. Dr. Singer, tajnik KKL, javlja pojedinosti o svojim nastojanjima oko promicanja Keren Kajemeta u Subotici, Vel. Kikindž, Bečkerek, Novom Vrbasu, Somboru i Vinkovcima. Zatim su rešavana još neka pitanja organizatorne naravi u vezi sa šekelskom akcijom.

Šport i gimnastika

VIKTORIJA — MAKABI 3:2 (1:1).

U nedjelju dne 24. januara odigrala se ova pokalna utakmica na igralištu Concordije. Visoki snijeg je onemogućio pravilan tok igre i zamario toliko igrače, da se igra nije mogla u cijelome toku razviti.

Makabi nastupa sa postavom: Huller — Šorš, Györi — Stein, Engelmann, Weiller II — Fuchs I, Weiller I, Fenichel, Jungwirth, Szende.

U desetoj minuti uspije Jungwirthu da silnim šutom iz koš 20 metara poluču vodstvo za M. Pod konac poluvremena

izravna Viktorija. U drugom su poluvremenu igrači umorni od visokoga snijega, te tempo znatno popušta, no bolje se snalazi tjelesno lakša momčad Viktorije i polučuje za redom dva goala po Grosingeru. U 35 minuti polučuje Györi iz indirektnog udarca drugi goal za Makabi i postavlja konačni rezultat. Igra je bila surova, koju nije mogao spriječiti sudac g. dr. Mlinarić, ma da je isključio nekoliko igrača sa obje strane. Igrači Makabija mora da se oduče te neljipe strane kod ovoga sporta.

Br. 1365/25

Natječaj

Kod Jevrejske vjeroispovijedne opštine aškenaskog obreda u Sarajevu ima se sa 1. septembra 1926. popuniti mjesto kvalificiranog učitelja za vjeronauku i učenje hebrejskog jezika.

Natjecatelj mora biti ispod 40 godina star te duševno i tjelesno potpuno zdrav i muzikalno naobražen, kako bi mogao vršiti kantorske funkcije i bio u stanju izvježbati zbor.

Namještenje je za sada privremeno, a potom može biti definitivno.

Prednost imadu neženjeni, koji su vješti ritualnom klanju i koji znaju srpsko-hrvatski jezik ili koji drugi slavenski jezik.

Putni trošak naknadit će se samo onomu, koji bude primljen.

Vlastoručne pisane molbe sa dokumentima uz naznaku plate i drugih zahtjeva treba najkasnije do 20. marta o. g. podnijeti predsjedništvu opštine.

Predsjedništvo Jevr. Vjeroisp. opštine aškenaskoga obreda u Sarajevu.

PRESELENJA PO GRADU, KAO I IZVAN GRADA

te željeznicom sa Möbelvagonom, dovoz različite robe ma i sa kolodvora, obavlja savjesno i uz najjeftinije cijene otpremništvo

Eliaš i Lah,

vlasnici velikih zračnih skladišta i industrijalnih kolo-sjeka, Zagreb, Nikolićeva ulica br 10, telefon 13-36.

SALON „EMA“
češljaonica za dame
Zagreb. Ilica 12.

Športske potrebštine dobijete
u najboljoj kvaliteti kod
„NEGRO“
ILICA 19.

Prvorazredna bojadisaona i kemička
čistiona odjeće
- MAX PONGRATZ -
ILICA 48 - ZAGREB - ILICA 48
(gornje dvorište)

Za Vaše oči

jest najbolje, upravo dosta dobro. — Naba-vite si zato moderne naočale sa Zeissovim staklima
Diplomirani optičar

A. Podvinec i drug
Štrossmajerova ul. 6.

»ARTES«

Laštilo za parket podove
garantirano najbolje bijelo i žuto, daje bez truda
odmah ljepi sjaj. Cijena 1 kutiji ¼ ko Din. 15 —
5 kutija Din. 65., 10 kutija Din. 150 franc. pošt.

Preprodavaoci dobiju popust.

Razašilje Artes kem. lab.

Zagreb Petrinjska 3 III. Telefon 19-97.

Na veliko!

Na veliko!

Južno voće

Narandje, Mandarine, limune, smo-kve, datulje i t. d. nudja svaku količinu uz najjeftinije cijene

Jakob Švarec
Zagreb, Gundulićeva 4.

Sanduke

svakovrsne po mjeri izradjuje
Herman Müller, Zagreb
Ilica 220. Telefon 4-10.
Stovarište tvrdog i mekog olarskog drva.

PARNA PEKARNA WIESLER
PETRINJSKA 73.

Proizvadjia i razašilje prvorazredni Karlsbad-ski ljekoviti dvopek (Zwieback) kao i la-graham kruh uz najkulantnije cijene.

~ FOTO-ATELIER ~
WEINRICH I DRUG - ZAGREB
ILICA 34 TELEFON 7-59

IGLA

veze na stroju odijela, bluze i kabanice. Sve vrsti bijeloga veza na specijalnim strojevima i rukom. Monogrami strojevima i rukom. Plise, ažur, gufre, endl. Luknice strojem. Gumbi. Preris (Vormerk).
Preradovićeva 33.

Oglašujte

u

„Židovu“

Tužnim srcem javljmo svim rođacima, prijateljima i znancima, da je naš premili i nezaboravni suprug, otac i brat gosp.

Mavro Löwenstein
trgovac

u srijedu dne 3. veljače u ¾ 12 sati prije podne, nakon duge i teške bolesti preminuo.

Sprovod kreće u petak dne 5. o. mj. u 3½ sati po podne iz mrtvačnice na Mirogoju, te sahraniti na vječni počinak.

U ZAGREBU, dne 3. veljače 1926.

Počivao u miru Božjem!

Irma Löwenstein rođj. Eisenstädter,
supruga

Simon Löwenstein,
Max Löwenstein
Ignatz Löwenstein,
Josefine Sonnenschein
rođj. Löwenstein
braća

Armir Löwenstein
Valter Löwenstein
Robert Löwenstein
Ketty Löwenstein
djeca

Tražite zlato

God. 1849. puče diljem cijelog svijeta glas kao munja:

ZLATO

je pronadjeno u Kaliforniji. Iz svih zemalja pohitalo je stotinu tisuća ljudi u divljem bijegu onamo, da stignu prvi. Mnogi su postigli svoju sreću! Danas Vam više nije potrebno, da idete u Kaliforniju ili Australiju tražiti zlato. Dosta je, ako za Vašu uporabu kupujete Zlatorog terpentinov sapun, jer je u svaki tisući komad utisnut po jedan zlatnik od 10 franaka.

Pokušajte Vašu sreću. Mnogo zlatnika je nadjeno moguće i Vi jedan nadjete.

Kupnja i prodaja
gumene robe
Popravak pneumatika
Auto potrebštine

RUDOLF JURZA
ZAGREB, NKOLICEVA 6

Vjekoslav Flosberger

M. Rothmüller — vlasnici — H. Grossmann
Električna brusiona i trgovina finočelične robe.
ILICA 8. ILICA 8.

NAJBOLJA VUNA

kao i svila za jumpere, čarape, veste, vuneni rupci, košulje, sve vrste DMC robe, razni pamuci, te pribor za vezenje i pletenje dobije se najjeftinije kod

FERDO SCHWARZ I DRUG Zagreb

Ilca 45.

Podružnica: Jurišićeva 12.

Telefon 2—56

Telefon 6—34

L. F. KOHN, ZAGREB, Ilica 42. Telefon 2—02.

Nabavljajte pokućstvo kod naše domaće tvornice pokućva
koja će Vaš dom ukrasiti sa sjajnim namještajem, jeftinije no igdje.

Večernje, društvene, suknene oprave
ARTUR BERGMANN
Marovska 17.

NARANDJE! — MANDARINE! — LIMONE!

Trgovina domaćeg i južnog voća i povrća na veliko

MORDO ALKALAY

Telefon 27—12. — ZAGREB. — Gajeva ul. 23.

Delikatesa **A. Goljevšćak**
Nikoljeva ul. 17.

Imade na skladištu raznih sira, soježeg tešanskog maslaca, sardina, keksa, bonbona, čokolade, likera, ruma, konjaka i t. d. te se ovime poštovanom općinstvu najtoplije preporuča.

Salon cvijeća — Salon des Fleurs — Blumensalon
Ella Kaiser-Herzmansky
Balkan Palace ZAGREB Marovska ul. 10.

Preuzima sve u struku zasjecajuće radnje po najnovijem ukusu

On se charge de tous les travaux de ce genre en gout le plus moderne

Übernimmt alle in dieses Fach einschlägigen Arbeiten in neuster Geschmacksrichtung.

VI BACATE SVOJ NOVAC

AKO SVOJE

UREDSKE POTREBŠTINE

NE NABAVITE KOD NAJEFTINIJEG VRELA

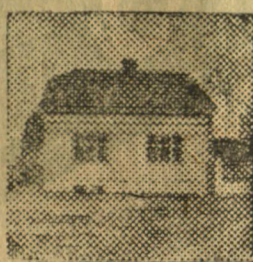
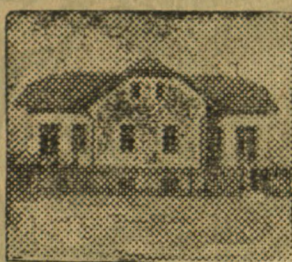
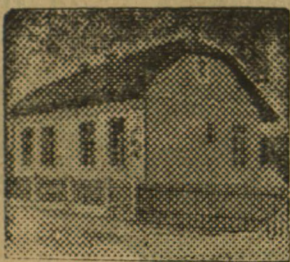
A. BRUSINA K. D.

TRGOVINA PAPIRA I UREDSKIH POTREBŠTINA

ZAGREB — MESNIČKA UL. 4

TELEFON 71. — CIJENICI BADAVA

KUĆE NA LUTRIJI

Riješenjem g. ministra Poljoprivrede i Vođa od 9. decembra 1925. broj 46806./I. odgo-

djeno je vučenje zgoditaka lutrije kuća »Prvog zagrebačkog radničkog društva« na

1. svibnja 1926.

Ovom odgodom želi društvo omogućiti svim dosadanjim kupcima srećaka kao i budućim, da igraju sa svojom srećkom na glavni zgoditak, pošto do sada nije bio rasprodan dovoljan broj srećaka. Do sada je bilo prodana

no 18.000 komada srećaka, pa je ovoj odgođi svrha, da se poluči barem 25.000 komada srećaka. Osim toga povećaje se lutrija sa još jednim zgoditkom i to sa darom

Protectora društva

Njegovog Veličanstva Kralja Aleksandra I.

koji se dar sastoji od prekrasnog zlatnog muškog sata. Taj dar izložen je kod tt. Kastner i Oehller u Zagrebu, Ilica broj 4. Društvo radi toga pozivlje i umoljava sve dosadanje kupce i interesente ove lutrije i cjelokupno građanstvo grada Zagreba, kao što i vanjske prijatelje radničke sirotinje, da podupira ovu plemenitu svrhu najstarijeg našeg humanitarnog društva u našoj državi, koje se brine u bolesti i nemoći za svoje članove obojeg spola, dok ista traje, da se polučeni dobitek omogućiti izgradnja društvenih prostorija, a osim toga pruža se svakom mogućnost, da za

neznatnih 50 dinara postane kućevlasnikom.

Požurite se sa kupnjom srećaka, da se vučenje obavi još i prije roka.

U slučaju, da se rasproda potrebna količina srećaka još i prije 1. svibnja, to će se i samo vučenje obaviti prije i dan vučenja putem novina objaviti, vanjskim prodavačima srećaka pripisat će se izvorna listina vučenja besplatno.

Prodaja srećaka

obavlja se kao i do sada, te se neka svatko tko želi rasprodavati srećke obrati izravno na predsjednika lutrijskog odbora g. Josipa Frana Opavu, Zagreb, Nadbiskupski trg broj 11, I. kat.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okrvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

„Željezni Čilim Krevet“

najnoviji patent i najpraktičniji u svijetu što svaka kuća mora da ima

stoji Dinara 650-

razašilje poštom — pouzecem

Nadalje imadem veliko skladište perja i to: mješano za jastuke i blazine Din. 60- polu-bijelo gušće čehano Din. 100- polupahuljice Din. 200- kilogram.

JOSIP BROZVIĆ

Tapetarska i poplunarska radnja
i kemička čistiona perja

Zagreb, Boškovićeve ul. 18.

Nadgrobni Spomenici od D. 500.- gore

NADGROBNI OBRUBI, GROBNICE

u velikom izboru prekrasno izradjeni od crnog švedskog granita, Labradora, Sienita, svih vrsti mramora kao i domaćeg trajnog kamena, mramorne ploče u svim bojama uz najumjerenije cijene kod

Kiparstvo i Klesarstvo
Jaroslav Strecha
ZAGREB
Ilica broj 210.

Pokućstvo

Prije nego kupite potrebno pokućstvo izvolite posjetiti najveće skladište raznovrsnog pokućva, gdje se prodaju

Otomani po Din. 700.—

JULIO SINGER

ZAGREB,

ILICA 52.

trg. raznovrsnog pokućva

Ulošci tapetirani po Din. 580-

kao i sve ostale potrebštine, koje spadaju u trgovinu pokućva.

Južno voće

narandže, limuni, maroni, datulje, bademi, smokve, lješnjaci, rusi i t. d. najjeftinije kod veletrgovine

J. Dragoner, Zagreb-Beograd
Nikolićeva ul. 4. - Telef. int. 27-83
Brzjavi: Oranges Zagreb.

RICHTEROVO MLJEKARSTVO

Svi mliječni proizvodi

ZAGREB

Tkalčićeva ul. 1. — Pejačevićev trg 17.

Em. Fischer, Zagreb

Sudnička ul. 3

Jurišićeva ul. 6

Veletrgovina šivaćih strojeva
velocipeda i doknadnih dijelova

Na veliko

Na malo

Najstarija zagrebačka tvrtka dragulja, zlata, srebra, antikviteti i satova

JOSIP ENGELSRATH

Utemeljena 1850. — Telefon interurban 640.

preporuča svoje veliko skladište mod. svakovrskih prigodnih darova

kao za vjenčanje, barmicva itd. uz poznato solidnu podvorbu, Klee kodeš, Menore, kiduš-čaje na skladištu. Kupuje biserje, dragulje, staro zlato i srebro, novce, antikviteti itd. uz najbolju cijenu.

Preuzima sve novoradnje i popravke uz točnu i brzu podvorbu

Štampilje, društvene znakove, vignet, gravure, čekiće, emailirane ploče, signature izrađuje brzo i jeftino Zavod za rezbariju i štampilje

BREZINA I DRUG, ZAGREB

Frankopanska ulica broj 9. — Telefon int. broj 8-53.

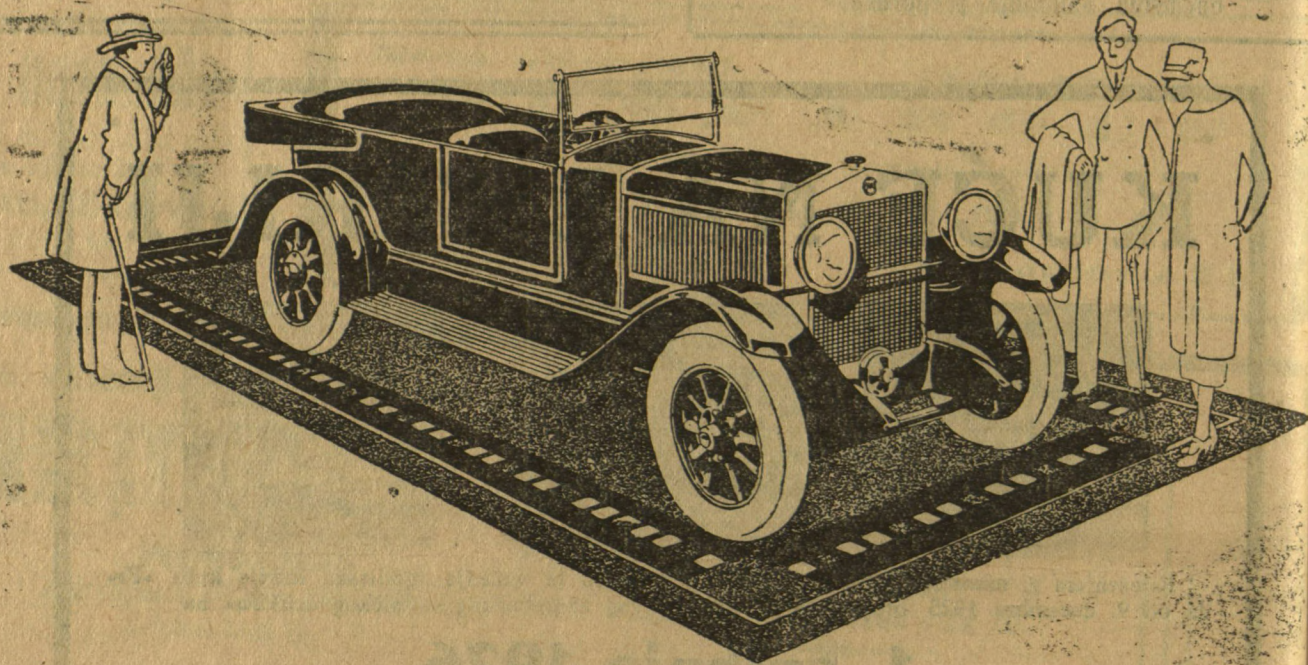
Rublje za novorođenčad, jednostavno i luksuzno, vlastiti domaći proizvod, preporuča »E G A«, Ilica 53. uz najsolidniju izradbu i uz najniže cijene.

»TRGOVINA UMJETNINA«, EDO ULLRICH, Radiona okvira za slike. — Stalna izložba slikarskih i kiparskih umjetničkih radova. Ilica broj 40. — ZAGREB. — Ilica broj 40.

FIAT 509

NAJMODERNIJA MALA KOLA

KOLA ZA ŠVAKOGA!

P A M U K

sve vrsti i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO ZAGREB,

Boškovićeva ulica broj 15

Brzjavi: DIANA Telefon broj 23-66

M O L I N O

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

BIJELI TJEDAN

„BUDHISTIČKI HRAM“

Velebne dekoracije.

Koncerat.

Buffet.

Posvetite pažnju našim izložima! Što mi nudimo uvijek je jeftino i nikada skupo!
Radi toga nas svatko posjećuje.

Najveća trgovačka kuća u S. H. S. RASTNER I ÖHLER, Zagreb